

HUM
TEO DPU
DPU HUM
TEO DPU
HUM TEO
DPU HUM
TEO DPU
HUM DPU HUM TEO
DPU HUM
TEO DPU
HUM TEO
HUM DPU

TEO DPU
HUM TEO
DPU HUM
TEO TEO
HUM DPU
DPU TEO
TEO HUM
HUM DPU
DPU TEO
TEO HUM
HUM DPU

HUM TEO DPU
DPU HUM TEO
DPU
TEO
HUM
DPU
TEO
HUM
DPU
TEO
HUM

DPU HUM
HUM TEO DPU
TEO HUM
DPU
HUM
TEO DPU
HUM
TEO
HUM
TEO HUM
HUM TEO DPU
DPU HUM

humagasinet

Nr. 1 marts 2011

Udgiver

Det Humanistiske Fakultet
Jens Chr. Skous Vej 3
8000 Aarhus C
Tlf. 8942 6923
FirstClass e-post:
HUMmagasinet
Mail:
hummagasinet@hum.au.dk
www.humaniora.au.dk/
nyheder/hummagasinet

Redaktion

Marianne Ester Back (ansv.)
T: 8942 6923
Anja Kjærgaard (red.)
T: 8942 6969
Casper Hartmann Dam
(journalist) T: 8942 5403

Layout og tryk

Zeuner Grafisk as

Gengivelse

Gengivelse af redaktionelt indhold er tilladt med tydelig kildegengivelse.

Oplag

5.500 eksemplarer.

ISSN

1904-5441

- 4 Hvis du kunne bestemme ...
- 6 Sådan får du fingre i fondsmidlerne
- 8 Sprog er det rene volapyk
- 12 Fairtrade-aktivist med kamera
- 14 Fælles for fortællingerne
- 16 Kvinder kommunikerer krise
- 18 Tema: e-læring
- 24 Filosoffen, mejeristen og Skivedrengen

INDHOLD

HVIS DU KUNNE BESTEMME ...

Af Anja Kjærgaard · anjak@hum.au.dk & Marianne Ester Back · meba@hum.au.dk

Folketingsvalget står for døren. Vi har bedt vores egne eksperter fra **DPU**, **HUM** og **TEO** om at give indspark til debatten og bud på, hvordan vi skal forholde os til folkeskolen, velfærden og krisen

**Marie Vejrup
Nielsen**

mvn@teo.au.dk

Adjunkt Marie Vejrup Nielsen,
Afdeling for Religionsvidenskab

Om økonomisk krise

Hvad mangler du i den aktuelle diskussion om den økonomiske krise set ud fra et religionsvidenskabeligt perspektiv?

Der er en række spørgsmål, det ville være interessante at se nærmere på. F.eks. har det før været fremhævet, at danskernes lave religiøse aktivitet eventuelt kunne hænge sammen med, at danskerne har

det for godt! Noget, der knytter an til teorier om, at religion er noget, man har for at klare kriser. Der kunne også være helt andre sammenhænge mellem økonomisk krise og religion. Man kunne f.eks. overveje, om der er flere, der melder sig ud af Folkekirken af økonomiske årsager. Og om folk bruger færre eller flere penge på religiøs aktivitet i økonomisk trængte tider.

Hvorfor er netop det aspekt vigtig for debatten?

For mig som forsker i samtidsreligion er det altid interessant at se på, hvordan forandringer i samfundet afspejler sig i forandringer i det religiøse landskab. F.eks. om de ændringer af velfærdssamfundet, der diskuteres også vil påvirke de religiøse mønstre. Den danske flexicurity-model er jo ikke kun gældende på det økonomiske område. Langt de fleste danskere er f.eks. medlem af Folkekirken, men udøver stor frihed i deres religiøse aktivitet. Vil det også ændre sig fremover, så vi i stedet for en bred Folkekirke, vil se flere specialiserede, privatiserede udtryksformer for religiøst tilhørsforhold?

Hvis du kunne bestemme, hvordan forholder vi os bedst til krisen som mennesker?

Hvis jeg kunne bestemme, ville mit ønske være, at vi forholder os til krisen som et fælles problem. Og at der derfor sørges for, at der både er sikkerhedsnet for de mennesker, som har det hårdest i krisen, og samtidigt fleksibilitet i systemet. Det er jo nok en flexicurity-ønskedrøm, som måske ikke er i så høj kurs længere!

Marie Vejrup Nielsen forsker lige nu i moderne kristendom.

Niels Egelund
egelund@dpu.dk

Professor Niels Egelund, Center for
Strategisk Uddannelsesforskning

Om folkeskolen

Hvad mangler du i den aktuelle diskussion om folkeskolen?

Jeg mangler en debat om, hvad der skal til for at være mere inkluderende, herunder en debat om, hvorfor det, trods gode intentioner om inklusion, kun ser ud til at være gået den forkerte vej. Når jeg i den forbindelse taler om inklusion, tænker jeg både på elever med særlige behov, etniske elever og danske elever. På alle tre dimensioner indtager Danmark en særligt dårlig position i forhold til de øvrige nordiske lande.

Hvorfor er netop det aspekt vigtig for debatten?

Vi har heldigvis i Danmark et mål om lighed, og det er vigtigt at beholde, og det er derfor ikke acceptabelt, at vi skaber større og større ulighed. Der er sat mange initiativer i gang, herunder lovændringer, men stort set ingen af dem berører det, der foregår inde i klasserummets "sorte box", og hvis vi ikke får gjort noget der, fortsætter vi ad den uønskede bane.

Hvis du kunne bestemme, hvordan vil en fremtidig folkeskole så se ud?

Det ideelle ville være en folkeskole, der har elever, der afspejler variationen i det danske samfund. Der er til gengæld ikke frit skolevalg, og der er ikke privatskoler. Lærerne har en 5-årig kandidatgrad og underviser kun i et eller to fag, ligesom de kun underviser på højest tre klassetrin. Eleverne får hver dag feedback på deres arbejde, bl.a. gennem test, der er indbyggede i læremidlerne og gennem vurdering af hjemmearbejde.

Niels Egelund forsker i social- og specialpædagogik.

Lektor Michael Böss,
Afdeling for Engelsk

Om velfærd

Hvad mangler du i den aktuelle velfærdsdiskussion?

Jeg mangler en grundlæggende diskussion af velfærdssystemet som et etisk og dermed medmenneskeligt projekt, som rækker ud over det politiske. Men også som et projekt, som har til formål at sikre det danske samfund mod fragmentering og opløsning.

Hvorfor er netop det aspekt vigtig for debatten?

Velfærdssystemet vil falde sammen, hvis vi som borgere kun har øje for, hvad vi selv "får ud af det" og glemmer at tage hensyn til samfundets fælles vel. Velfærdssystemet byggede oprindeligt på værdier om solidaritet, gensidighed og personligt ansvar. Disse værdier er blevet trængt i baggrunden af de senere årtiers rettighedstænkning.

Hvis du kunne bestemme, hvordan vil en fremtidig velfærdsmodel se ud?

Hvis vi ser velfærden som et etisk projekt, der rækker ud over det politiske, bør staten ikke være den eneste parthaver i leveringen af den.

Michael Böss forsker i demokrati og borgere.

Michael Böss
engmb@hum.au.dk

SÅDAN FÅR DU FINGRE I

En konsistent tanke, der virker igennem hele projektet. Det er en af recepterne, der skaffer bevillinger

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

Strategisk forskning, der løser meget direkte samfundsproblemer og grundforskning, der skaffer ny viden og indsigt: Det er måske slet ikke så forskelligt, hvad der får pengene hjem til projekterne. Det mener professor på Antropologi, Andreas Roepstorff, der er med til at uddele midler til strategiske vækstteknologier fra Det Strategiske Forskningsråd – og som senest har modtaget 5.000.000 kr. fra Velux Fonden til et grundforskningsprojekt. Projektet skal undersøge teknologier og idéer, som mennesker med succes har brugt til at forandre deres tanker, adfærd og handlinger.

– Fælles er, at man må starte med projektet. Grundforskningen er ikke så afsondret fra samfundet, og hvis der er relevante problemer i forskningen, så findes de som regel også udenfor og vil blive oversat til noget samfundsnyttigt. Med Velux havde vi en idé klar, da de efterspurgt kernegruppeansøgninger – og det var så den rigtige idé. Jeg tror, at man skal gøre sig hovedopgaven klar, når man ansøger: Levér det, som bevillingskomitéen efterspørger, eller: vent. Og har man et spændende projekt, så vil der altid komme en senere bevillingsrunde, siger Andreas Roepstorff.

Gå sammen

Bag projektansøgningen til Velux Fonden er der tre seniorforskere og tre postdoc-studerende; forskere fra Antropologi, Arkæologi og

Spansk. Ansøgningen blev skrevet i fællesskab foran en storskærm, hvor alle efter tur fik lov til at sidde med tastaturet. Og det var med til at skabe en meget detaljeret enighed om projektet, der går på tværs af faglighederne.

– Med teknologibegrebet forfølger vi ét perspektiv på tværs af nogle meget forskellige cases. Derfor var det vigtigt, at vi satte ord og begreber på i fællesskab. Det, Velux Fonden købte, var ét helstøbt projekt med nogle idéer, der virker og er begrundet ned i hvert enkelt af de fem delprojekter, forklarer Andreas Roepstorff.

Genbrug!

Det kan godt være, at ansøgningen hurtigt blev skrevet, men den bagvedliggende idé til Velux-projektet har været længere tid undervejs. For en række af projektets problemstillinger genoptager forskernes egne, tidligere resultater og lægger op til at benytte ressourcer, som forskergruppen allerede har adgang til:

– Genbrugene var vigtige. Udviklingspotentialer og de uventede effekter er jo en stor del af at forske, men det har klart styrket vores ansøgning, at vi på forhånd kunne trække på ressourcer fra forskerprogrammet MindLab, indikere fyldige caseeksempler fra arkæologien og skrive om internationale netværk af forskere, som vi allerede har kontakt med, mener Andreas Roepstorff. ■

◀ Penge på vej. Professor Andreas Roepstorff og lektor Mikkel Thorup har fundet nogle af vejene til at få fingre i forskningsmidler fra de eksterne fonde.

FONDSMIDLERNE

Vejen til 4.639.936 kr.? God timing, købers argumenter og enighed i dybden

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

At et projekt om historien bag økonomiens argumentationsmidler blev til virkelighed i første forsøg, kom som lidt af en overraskelse. Men forud for bevillingen fra Velux Fonden har idéhistorikerne især arbejdet med at skrive den rigtige ansøgning og med at lære at tænke kollektivt:

– På Idéhistorie har vi sjældent forsket sammen i det her omfang, og vores forarbejde handlede om at finde et tema, som vi alle sammen havde lyst til. Det har krævet rigtig mange diskussioner at finde den fælles ramme, som kunne bære delprojekterne. Vores tre postdoc.-projekter var fra begyndelsen tre ret selvstændige undersøgelser, og det er diskussionerne, der har klargjort, hvordan svinget tilbage i historien skal laves, for at vores projekt overhovedet kan give et sammenhængende budskab om nutiden, fortæller lektor Mikkel Thorup, der skal være forskningsleder på projektet.

Tal til køber

Velux Fonden mødte i efteråret 2009 op på Institut for Filosofi og Idéhistorie til en snak om nye forskningsprojekter. Mikkel Thorup fandt en gammel, løs idé frem, og den blev hurtigt til et konkret projekt, hvor især Forskningsstøtteenheden undervejs hjalp med at skære ansøgningen til. Gevinsterne af det var både en skarpere profil og en tekst, der bedre ramte genren for ansøgninger – også med ord, der kunne virke lidt betændte på forskerne:

– En ansøgning er ikke forskning. Vi skulle lave et salg, og det

var et hårdt arbejde med mange omskrivninger, men samtidig gav Forskningsstøtteenheden os et helt uhildet blik på projektet. Ord som 'synergi', 'facilitere' og 'internationalisering' hører genren til, og dem måtte vi acceptere. Men vi kom også til at argumentere skarpere for undersøgelsernes konsekvenser – fx blev det en særlig pointe for os, at sammenligneligheden imellem forskellige historiske opfattelser af økonomi er utrolig dårlig. Projektet er virkelig styrket af alle overvejelserne over, hvordan det her bliver relevant for andre end os selv, siger Mikkel Thorup.

Tim dit salg

Mikkel Thorup er ikke bange for at kalde arbejdet med ansøgningen for en god investering, der også blev lavet på et heldigt tidspunkt:

– Der er ingen tvivl om, at kollektive projekter kan give et større udbytte af vores forskningsmiljø, og nu ramte vi så et tidspunkt, hvor tre dygtige ph.d.-studerende næsten var færdige og stod til rådighed. Feltet 'økonomihistorie' er ved at åbne sig for andet end økonomer, og det åbner også en række internationale kontakter for os, som vi kan udnytte netop nu – og skrive ind i vores ansøgning.

Tidsfaktoren undervurderer de ikke på Idéhistorie. Midlerne fra Velux Fonden skal derfor være et første ståsted, der – mens tiden er gunstig – skal udnyttes til at søge flere bevillinger og til senere at danne et regulært center, hvor der kan forskes i økonomihistorie.

SPROG

ER DET RENE VOLAPYK

Som spæd forstod han ikke en meter af det, de sagde til ham. Som barn snublede han under artikulationen, men som voksen er han kommet vældigt godt efter det. *Vokalperception hos spædbørn og tværsproglig taleperception* er ligefrem blevet en del af hans vokabularium – endda på flere sprog. Mød fonetikeren og psykolingvisten Ocke-Schwen Bohn

Af Anja Kjærgaard · anjak@hum.au.dk

Hvad vidste han om sprog, da han kom til verden af tyske forældre en majdag i 1953 i Kiel? Intet! Fering, plattysk eller højtysk – det var ét fedt. Sprog var det rene volapyk, men han lærte hurtigt at skelne mellem sproglyde – helt af sig selv. Og han lærte at tale de sprog, han var udsat for – uden at blive undervist i dem. På en måde et under, og så alligevel ikke så underligt endda, eftersom alle børn i hele verden følger samme mønster. De fødes som sproglige verdensborgere og bliver langsomt i løbet af de første leveår sprogspecifikke lyttere. Således også Ocke-Schwen Bohn, som den lille purk hed, der blev født syd for grænsen i 1953.

– Mine bedsteforældre boede på en af de nordfrisiske øer i Syd-slesvig, øen Før. De talte fering, en nordfrisisk dialekt. Så min interesse for sprog listede sig ind i en tidlig alder. Når vi besøgte mine bedsteforældre, talte min far nemlig med sine forældre på et sprog, jeg ikke forstod, og det vakte min nysgerrighed, lyder det på dansk med et lille tysk tvist.

Interessen for sprog kom sig også af, at faren var gymnasielærer og underviste i engelsk. Hans første sprog var frisisk, andet sprog var engelsk, fordi bedsteforældrene i en periode boede og arbejdede i New York, og tredjesproget blev tysk, som faren lærte som 14-årig.

Tværsproglig er det moderne ord for det, og tværsproglig blev Ocke-Schwen Bohn også – med tysk som første sprog (til dels også fering), engelsk som andet sprog og dansk som tredje sprog.

Flere sprog har således sameksisteret i hans hoved allerede fra barndommen, men til forskel fra dengang, har han i dag via sit studium og senere forskning også fået et sprog om sprog.

En blind date

Studiet startede ellers som en blind date, fortæller Ocke-Schwen Bohn.

– Jeg ville egentlig gerne have læst medicin, men mine karakterer fra gymnasiet var ikke gode nok, og da jeg havde en vis interesse i engelsk, begyndte jeg at læse engelsk på universitetet i Kiel. Det var sådan lidt en tilfældighed, fortæller han, men selv om der i udgangspunktet ikke var tale om en hjertebeslutning, så tabte han alligevel med det samme sit hjerte til fonetik.

– Mit allerførste kursus på universitetet var i fonetik. Og det var det første, jeg skulle have karakter i, og jeg fik 13. Motivation kommer jo også med succes, så jeg var *stuck*. Jeg havde en fantastisk entusiastisk og dygtig lærer, som var en af de første, der undersøgte andetsprogstilegnelse. Det havde man ikke gjort før på videnskabelig basis, og han ansatte mig senere som studentermedhjælper. ▶

Forskning, følelse og drivkræfter

I tre interviews har vi spurgt forskere til forskning, følelse og drivkræfter. Emnet er inspireret af et foredrag af adjungeret professor ved CBS, Tor Nørretranders, der mener, at videnskab også handler om at være ærlig og have noget på hjerte. Forrige interview var med Charlotte Rørdam Larsen – og før det med Stefan Kjerkegaard.

Fonetiker og psykolingvist Ocke-Schwen Bohn lavede i perioden 2002-2007 en række forsøg med babyer for at undersøge deres perception af sproglyde. Ca. 600 babyer deltog i undersøgelsen.

- ◀ Så jeg var simpelthen på rette sted på rette tidspunkt, lyder ordene en del år senere fra hjørnekontoret på 4. etage i Nobelparken, hvor han i dag sidder som professor i engelsk lingvistik med speciale i psykolingvistik. Og ikke uden lune konstaterer han om udfaldet af fortidens blind date: – Jeg er en utrolig heldig kartoffel.

En heldig kartoffel er han også, da han efter at have fået sin kandidat- og ph.d.-grad får en postdoc-stilling i USA, hvor han møder endnu et koryfæ inden for andetsprogstilegnelse James Flege. Ocke-Schwen Bohn kommer senere tilbage til Kiel og bliver leder af sproglaboratoriet indtil 1996, hvor Aarhus Universitet søger en professor i engelsk lingvistik. Og her sidder han så og er en del af et stort internationalt netværk af topforskere. I starten var hans forskningsinteresse lingvistik og særlig syntax i andetsprogstilegnelse. I dag koncentrerer hans forskning sig om sproglyde og fonetik. Blandt forskningsinteresserne kan nævnes: vokalperception hos spædbørn, tværsproglig taleperception, komparativ fonetik, akustiske korrelater. Med lidt flere og uddybende ord, så forsker han lige nu i spædbørns opfattelse af sproglyde, sprogperception hos voksne, og så planlægger han at forske i, hvordan vi taler til børn i modsætning til voksne. Fonetik, psykolingvistik og sprogstilegnelse er omdrejningspunktet, men hvad er det, der driver værket?

Who ordered that?

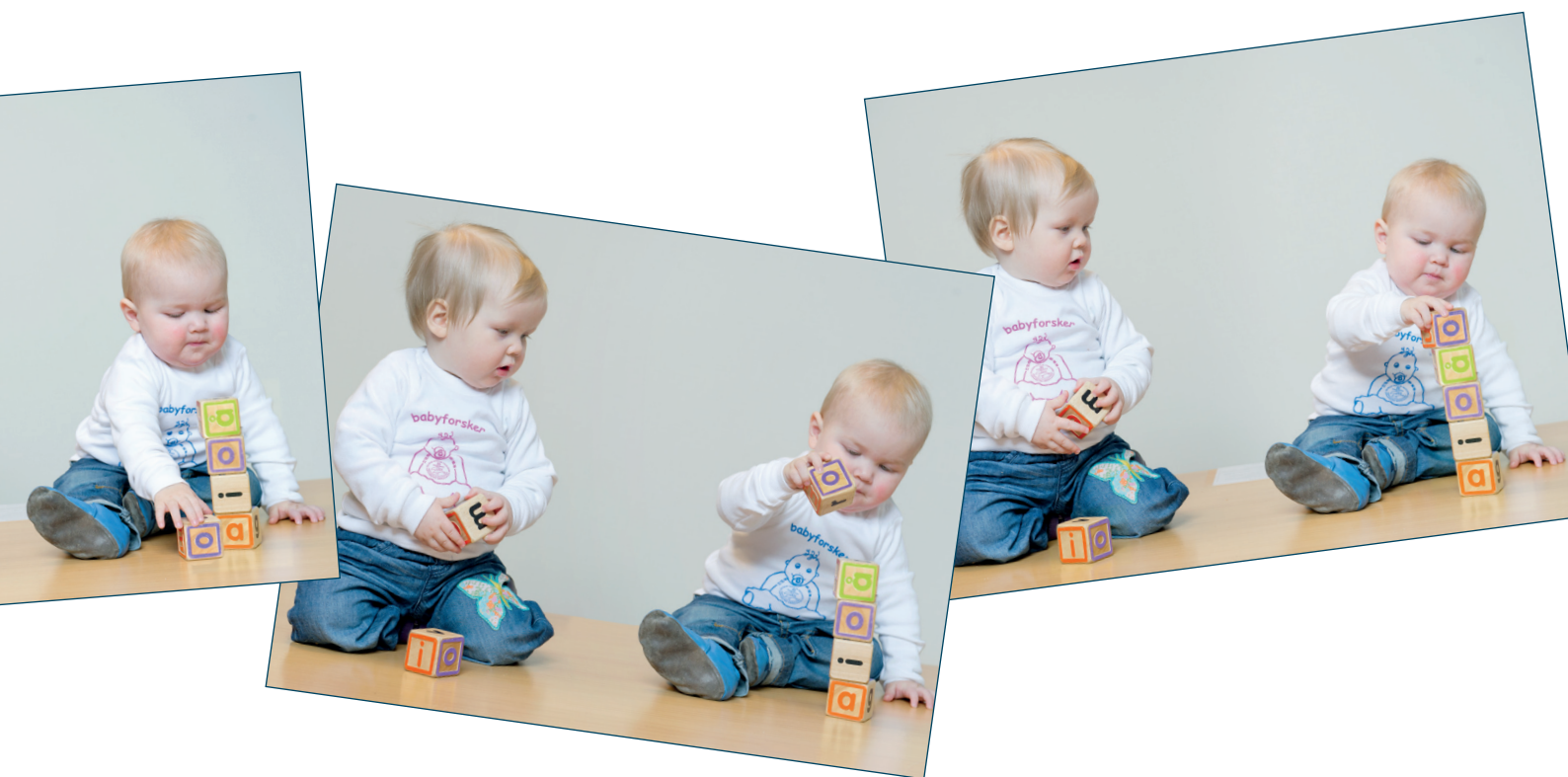
Det hurtige svar lyder: – nysgerrighed og mangel på alternativer, efterfulgt af et bredt smil. Barndomsdrømmen var at blive loko-

” Et virkeligt spændende og følelsesladet element i den grundforskning, jeg bedriver, er der, hvor jeg har en forventning om et udfald, men forventningen ikke bliver indfriet. Data siger mig imod. En kollega i fysik kalder det fænomen *Who ordered that?*

motivfører, og det er han jo en i en vis forstand også blevet. Han står i hvert fald selv i spidsen og skal drive sin forskning frem, og det er, for at blive inden for togmetaforikken, ikke altid, at tingene kører på skinner. Og lige præcis dét trækker ham.

– Et virkeligt spændende og følelsesladet element i den grundforskning, jeg bedriver, er der, hvor jeg har en forventning om et udfald, men forventningen ikke bliver indfriet. Data siger mig imod. En kollega i fysik kalder det fænomen *Who ordered that?* Det at arbejde ud fra en hypotese, men at ende et helt andet sted, end der hvor man troede, er en ligeså stor opdagelse. Og når man så efter at have skiftet fokus, finder ud af, hvordan tingene hænger sammen, kan det virkelig være en stor og stærk oplevelse, fortæller Ocke-Schwen Bohn.

En anden vigtig drivkraft for ham er anerkendelse. Anerkendelse fra kollegaer og fagfæller for det arbejde, han udfører, og de resultater der frembringes. Og så som den tredje ting, fremhæver han – det at kunne smitte studerende.

– Jeg kan virkelig godt lide at formidle min viden til studerende. Der er feedback med det samme. Når man forsker er der ofte *delayed reward*. Et projekt kan blive sløftet, eller det kan tage måneder at få noget tilbage, men i undervisningen er der *instant feedback*. Og hvis man kan overføre noget af sin egen begejstring – eller de bare i sig selv er begejstret for emnet eller det, du laver, så er det meget motiverende.

Det opløftende budskab

Noget af det, han blandt andet har kunnet give videre til sine studerende og andre interesserede, er tilbagevisningen af teorien om det såkaldte kritiske vindue. I bogen *In Search of a Language For The Mind-Brain* slår han fast med syvtommersøm, at vi er i stand til at lære nye sprog gennem hele livet.

Tidligere har man haft den opfattelse, at man kun kunne lære sprog op til en vis alder, i puberteten – og havde man ikke tilegnet sig sproget inden da, så lukkede vinduet i.

– Men det har blandt andet min forskning vist ikke er tilfældet. Jeg har studier, der viser, at de, der har lært deres andet sprog i 30'erne, ligger på niveau med dem, der har lært deres andet sprog i puberteten. Det er aldrig for sent. Vi er faktisk i stand til at lære nye sprog gennem hele livet. Det er lidt sværere, men det kan sagtens lade sig gøre.

Et opløftende budskab for alle, der drømmer om at beherske et nyt sprog eller måske gerne vil gå tilbage og beskæftige sig med de lyde, man skilte sig af med som barn. Det er han selv et levende bevis på. Han lærte dansk som 43-årig og taler det flydende. Han har også samlet barndommens lyde op i sound bites med sin fonetiske dokumentation af fering, der blandt andet ligger tilgængelig på hans hjemmeside.

Men vist kræver det lidt mere arbejde at lære et nyt sprog. Og som et eksempel på det fortæller Ocke-Schwen Bohn:

– Jeg kunne jo i lang tid ikke forstå, hvorfor OB spillede mod OB i den danske Superliga. Det gav ingen mening.

Nu ved han om nogen, at det er de drilske danske vokaler, der er på spil. I dag kan han sagtens skelne mellem OB og AAB.

Hemmeligheden er, at dansk er kendetegnet ved at være et meget vokaltungt sprog. 20 vokallyde helt nøjagtigt, og det er netop alle vokalnuerancerne, man let kan snuble over som udlænding, lader han forstå.

– Men jeg har en fordel i og med, at jeg er tysker, for vi har trods alt 14 vokaler. Der er andre sprog, som kun har tre eller fem vokaler, for eksempel arabisk, der har tre vokaler og spansk fem. De har selvfølgelig sværere ved f.eks. at lære dansk, lyder det fra fonetikerne, der som alle andre børn blev født som universel sprogborger, men i dag bevæger sig hjemmevant rundt på 3-4 sprog. Og til tider også på et særligt indforstået sprog, når talen for eksempel falder på *talekanalens artikulatoriske målkonfigurationer*.

FAIRTRADE- AKTIVIST

MED KAMERA PÅ

Muligheden for at arbejde sammen med fattige indere på en tøjfabrik fik Maja Tønning til at melde sig som deltager i DR-serien *Blod, sved og T-shirts*. Det kom bag på hende, hvordan det var at have et kamerahold i nakken konstant i fire uger

Af Ulla Stilling Pedersen

-Ung kvinde, som tænker over Fairtrade og økologi og går op i, hvordan hun klæder sig. Har en del teoretisk viden om livet i tredjeverdenslande, men mangler at opleve det i praksis.

Sådan lød opslaget, da et TV-hold sidste forår søgte deltagere fra Det Humanistiske Fakultet til en programserie om fem unge danskere, der skulle prøve det liv, som fattige lider under i den indiske tekstilbranche.

Egentlig passede signalementet dårligt på 24-årige Maja Tønning, for hun har rejst flere kontinenter tynde – og tøj og mode interesserer hende efter eget udsagn ikke særlig meget:

– Men jeg går meget op i økologi og Fairtrade og tænkte, at det lød som en fed oplevelse at

arbejde i den indiske tøjindustri og stå side om side med indiske arbejdere! Jeg havde ikke så mange overvejelser om, hvordan det ville være at have kamera på hele tiden. Når chancen var der, måtte jeg bare gribe den, siger Maja Tønning, der læser antropologi på fjerde semester.

Hun mente, at kameraholdet ville bane vej for at komme inden for i en branche, der ellers er meget lukket.

Skarpskåret profil

Maja Tønning har som frivillig i Mellemfolkeligt Samvirke været med til at gøre Aarhus til Fairtrade-by, og hun arbejder på, at Aarhus Universitet også bliver til et Fairtrade-universitet. I *Blod, sved og T-shirts* er

hun profileret som 'aktivisten', der går i genbrugstøj og bor i kollektiv.

– Programmets fremstilling af mig er ret ensidig. Der er ikke noget, jeg ikke kan stå inde for, men TV-holdet har selvfølgelig skåret meget i optagelserne. F.eks. passer det overhovedet ikke, at alt mit tøj er købt i genbrug – de har bare klippet, så jeg hiver en masse genbrugsting ud af skabet. Og jeg er jo også meget andet end bare en flippet vegetar og idealist, mener Maja Tønning.

Hun synes, der er for lidt med, hvor hun fortæller om sit syn på globale handelsvilkår i de afsnit, hun har set. Og så måtte der gerne have været mere fokus på, at hun studerer antropologi:

– Efter rejsen var jeg nervøs for, hvordan jeg ville blive fremstillet. Der er meget, jeg skal forsvare, fordi programmet er klippet på en bestemt måde, og mange mellemregninger er udeladt. Det tænkte jeg ikke over, inden vi tog af sted – jeg var simpelthen så naiv og hoppede bare rundt og glædede mig til oplevelsen.

Dokumentar eller reality?

Informationerne om programseriens form og indhold var sparsomme, før de fem deltagere: Kamilla, Sandie, Simon, Tor og Maja, rejste til Indien. Deltagerne havde kort mødt hinanden til et informationsmøde, hvor de kunne tale begrænset sammen og ikke måtte udveksle

Over 700.000 danskere kiggede med, da seriens første afsnit blev sendt. Blod, sved og T-shirts bliver sendt over otte afsnit frem til midten af marts. Læs mere om baggrunden for serien og find de sendte afsnit på: www.dr.dk/tshirt

navne eller kontaktoplysninger. Det, der ventede dem, skulle være en overraskelse.

– Inden vi tog af sted, troede jeg, at alle deltagerne havde den samme Fairtrade-profil som mig, og at det var en slags dokumentarprogram, der satte fokus på at handle bevidst og etisk korrekt. Og det er det jo på sin vis også blevet – men nok ikke helt, som jeg havde forestillet mig, siger Maja Tønning.

Begivenhederne i *Blod, sved og T-shirts* er i høj grad instrueret og tilrettelagt af TV-holdet, og deltagerne fik ofte at vide, hvad de skulle tale om, når kameraet var tændt. Programmet, der er bygget op omkring en række reality-TV lignende udfordringer, betegnes af Danmarks Ra-

FOTO: OLE JUNKER/KONCERN TV

dio som en dokumentarserie. Deltagerne er mellem 21 og 24 år, og de skal i tv-programmet prøve at klare sig som indiske arbejdere.

Ud over 'aktivisten' Maja er deltagerne profileret som henholdsvis 'den forkælede', 'adoptivbarnet', 'designeren' og 'ultra-liberalisten'. Fire danske unge, der kun har deres forbrug af tøj tilfælles.

"Kameraet bliver jeres mindste bekymring"

Før afrejse fik de fem unge danskere besked på, at kameraet ville blive den mindste af deres udfordringer.

Helt sådan oplevede Maja Tønning det nu ikke:

–Det var anstrengende hele tiden at 'være på' med interviews, at blive instrueret, gøre den samme ting igen og igen for at få det rette billede i kassen, få besked på at tale om værtsfamilier eller urimelige arbejdsgivere – eller følges med et kamerahold på markedspladsen, hvor en gruppe lyse danskere i

forvejen tiltrak sig rigelig opmærksomhed.

Mens rejsen og de arbejdsmæssige udfordringer gjorde et stort indtryk på Maja Tønning, ønskede hun sig nogle gange kameraholdet langt væk.

– Jeg ville bestemt ikke have været oplevelsen foruden, for det var helt unikt at arbejde sammen med inderne på de forskellige fabrikker – også selvom vi ikke kunne tale så meget sammen. Men jeg ville nok ikke gøre det samme igen med et TV-hold i nakken, siger hun, og tilføjer med et stort smil: –Så ville jeg hellere være den, der står bag kameraet!"

At formidle et budskab

Deltagelsen i programmet har givet Maja Tønning ny inspiration og brugbar viden om formidling.

Derfor glæder hun sig til at prøve kræfter med et antropologisk formidlingsprojekt på studiet, hvis form helt sikkert ikke kommer til at ligne TV-seriens:

– Efter turen til Indien er jeg blevet meget mere opmærksom på, hvordan TV-folk beskærer, og hvor svært det kan være at se forskel på virkelighed og *set up*. Det kunne være sjovt som en kontrast at prøve at lave en klassisk antropologisk film – eller at fusionere antropologi med moderne 'godt tv'.

Blod, sved og T-shirts sætter fokus på arbejdsforhold og produktion af tøj til danskerne. Maja Tønning ser både serien som oplysning og underholdning, men hun håber, den får nogle seerne til at tænke videre over handelsvilkår og Fairtrade:

– Det er ærgerligt, at man skal sende en flok danskere af sted, før folk hjemme i stuerne interesserer sig for produktionsforholdene i Indien. Hvis DR sendte en dokumentar, hvor en ung inder fortalte om sit arbejde, så ville de fleste sige: nå, synd for dig og skifte kanal. Derfor synes jeg, vi bidrager til at sætte ansigter og fokus på et rigtig vigtigt budskab. ■

FÆLLES FOR FORTÆLLINGERNE

Fællesskabet tæller, når forskerne i *Narrative Research Lab* arbejder med fortællingernes virkemidler, stemmer og medier. HUMmagasinet var med på et af gruppens månedlige møder

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

”Det er pseudovidenskabeligt.

Du sagde det i øvrigt selv under en eksamination.”

”Det er længe siden. Du er ved at blive gammel, Stefan.”

”Det var i sommers, Rolf.”

Ordvekslingen, der ikke er sagt uden morskab, falder til et møde i forskergruppen *Narrative Research Lab*. Det er en forskergruppe, der med rod i Nordisk Institut mødes for at afprøve idéer i fællesskab og udvikle forskningen i fortællingernes mange former på tværs af projekter og faglige standpunkter. Gruppen mødes fast én gang om måneden i lokale 316, bygning 1467 i Nobelparken og udgør et stærk dementi af, at forskning nødvendigvis er solopræstationer, der foregår for lukkede døre på enmandskontorer. I dag er

vi med for at fornemme den kreative atmosfære i et fællesskab af forskere, hvor det gode kollegaskab fylder, og ordene får lov til at veksle frit fra ph.d.-studerende til professor.

Dog foregår mødet denne eftermiddag ikke i en rundkreds – nærmere en uordnet firkant af sammenskubbede borde – med 11 fremmødte, og hvor professor Henrik Skov Nielsen sidder for bordenden.

Siden sidst

Første punkt på dagsordenen hedder 'siden sidst', hvor 'narratologerne' – som de i al fald internt omtaler sig selv – deler både opdagelser af den faglige slags og oplevelser i almindelighed. Vi hører om fede oplevelser på konferencer i Sydney og Melbourne, de afsluttende trængsler

med en ph.d.-afhandling – eller om ventetiden, der følger efter aflevering. Adjunkt Stefan Iversen lægger flere tilbud på bordet, blandt andet påtænker et netværk at søge forskningsmidler til at undersøge folkedrab og ikke-fiktive fortællinger – eller kunne det fx friste at fremlægge et paper på den næste Matchpoints-konference i 2013, der allerede er under planlægning? Og alt imens en ph.d.-studerende stolt fortæller om 200\$ og en vunden pris for bedste ph.d.-paper på en conference, klemmer endnu et par lektorer fra Nordisk sig ind af den halvåbne dør.

Gruppens ophavsmand Henrik Skov Nielsen tvivler ikke på gevinsterne af gruppens næsten fire års regelmæssige møder:

– Lysten er der til at arbejde sammen om antologier, konfe-

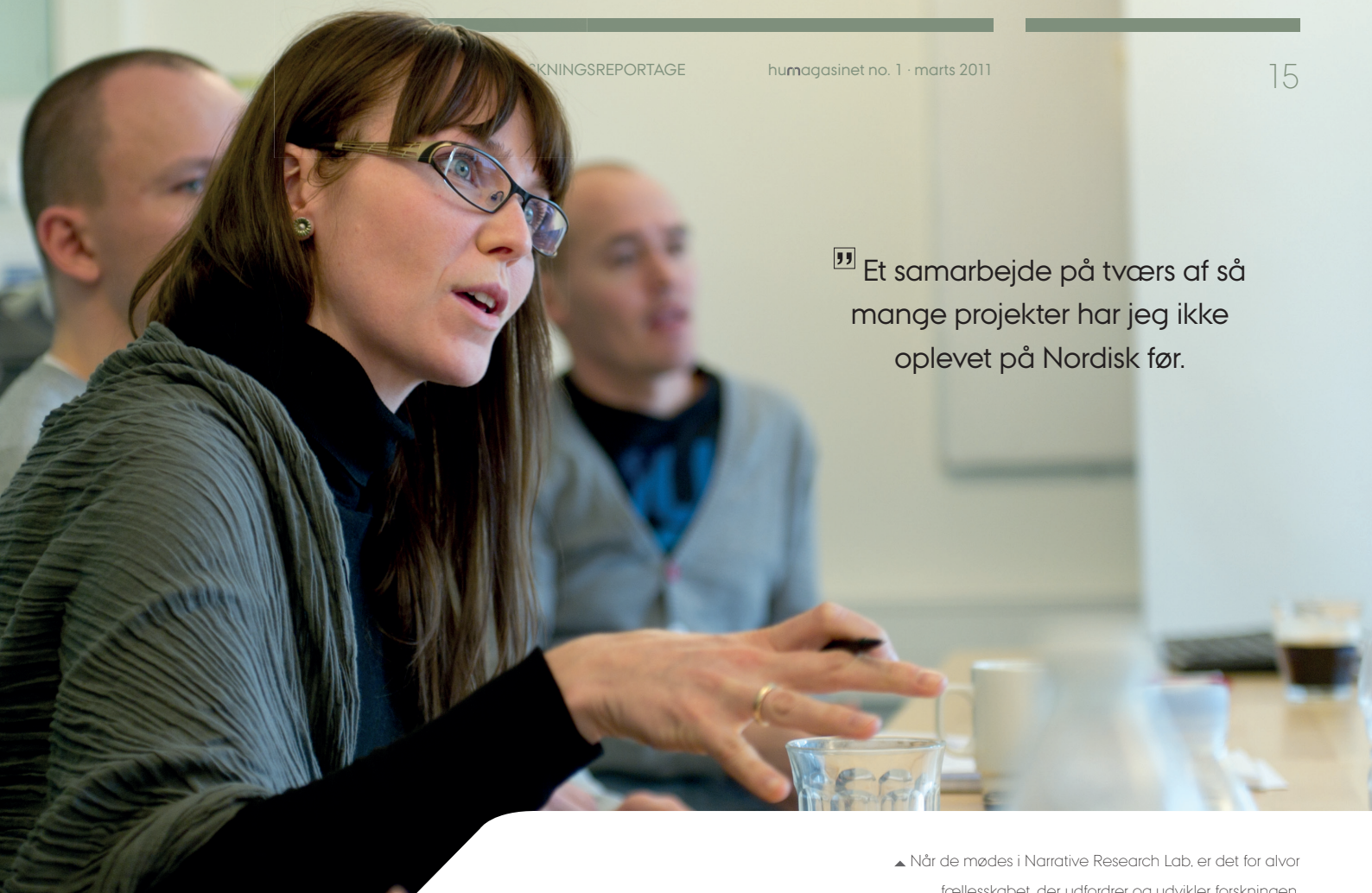
rencer og hjælpe med hinandens projekter. Vi har fat i fortællinger i hver vores afskygning, men når vi tager sammen på konferencer, bliver vi efterhånden mødt som 'danser-skolen'. Et samarbejde på tværs af så mange projekter har jeg ikke oplevet på Nordisk før.

En alligator i parlamentet

En semiotiker har ordet: ”Ok, jeg ved godt, at her i lokalet er den position omtrent lige så svært at skyde ned som Røde Kors' biler.” Klokken er 12.45, og ph.d.-studerende i semiotik Riccardo Fusaroli holder et oplæg om hovedargumentet i den afhandling om sprogets plads i hjernens kognitive processer, som han netop har afleveret. Vi får blandt en underholdende analyse af metaforen 'Silvio Berlusconi er en alligator'; en for-

FOTO: MADS DALEGAARD. FOTOFDELINGEN MOESGÅRD

” Et samarbejde på tværs af så mange projekter har jeg ikke oplevet på Nordisk før.

▲ Når de mødes i Narrative Research Lab, er det for alvor fællesskabet, der udfordrer og udvikler forskningen.

tælling, der siden 1984 har levet sit eget liv i over 600 italienske avisartikler og foreløbig én film.

Hvor metaforen i de første år blev brugt meget konkret og har lånt betydning fra 'alligators kæber' og en 'alligators appetit', så giver det – til stor morskab for forskerne – nu mening i Italien at tale om 'alligator-syndromet', 'alligatorhæren' og 'alligators klædedragt'. Berlusconi er begyndt at forsvare sig som "den gode alligator, der må spise de små onde, røde", og med en lynhurtig gennemgang godtgør Riccardo, at det faktisk er billedet af Berlusconi, der styrer, hvordan vi opfatter den alligator, han sammenlignes med, og hvordan vores forståelse af ord og begreber i høj grad påvirkes af fortællinger og litterære virkemidler.

Talentpleje

Dagens nye ansigt – fraregnet journalisten på sidelinjen – er en specialestuderende fra København, som har fået gennemlæst sin ph.d.-ansøgning af alle de fremmødte. Ansøgningen er "velskrevet", og det "fungerer bestemt at se på de unaturlige elementer i film"; men der serveres også staldtips til, hvordan hun viser et større teoretisk overblik og en skarpere afgrænsning af de film, hun vil arbejde med.

Begyndelsen har været den samme for en del af gruppens ph.d.-studerende – enten på opfordring efter en veloverstået eksamen eller, som i dag, anbefalet af andre faglige miljøer i landet at søge til Aarhus – og i dag lægger de sig voldsomt i selen for at give alle knebene videre til den næste narratolog in spe.

Noget-for-noget banken

I samme lokale, 30 minutter senere. Luften er endnu tyk af opmuntringer og forslag til forbedringer. Kritikken var grundig og mimer det, Henrik Skov Nielsen med et litterært tilbagegreb kalder 'et indskud' i 'noget-for-noget banken', hvor der senere kan haves hjælp, når der fx arrangeres konferencer, skrives antologier eller undervises:

– Når ti af os afsætter tid til at hjælpe med en ansøgning, håber vi også på hjælp, der kan haves, når der fx skal holdes styr på mails eller arrangeres konferencer. Men samtidig er det også en talentpleje, der giver yngre forskere erfaringer, som de ellers ligevel skal bruge som forskere.

Uenighedens frugter

Mens fællesskabet fylder me-

get for narratologerne, så er der dog næppe fare for, at forskerne kommer til at tænke for ens og hen af vejen vil få svært ved at udfordre hinanden.

– Udfordringen er nærmere, at vi er så forskellige. Sammen med et helt grundlæggende ønske om at arbejde sammen, er tilgangen 'narrativ teori' det mest samlende, vi har. Fagligt er vi ret uenige, og derfor samarbejder medlemmerne meget på tværs af gruppen, og det giver os så mange forskelligartede sattetitprojekter, siger Henrik Skov Nielsen.

Denne onsdag efterlader de faglige uenigheder i al fald en fornemmelse af, at den fælles fortælling om fortællinger langt fra er fortalt til ende i lokale 316. Næste måneds møde er allerede planlagt.

KVINDER KOMMUNIKERER KRISE

Young Women speaking the Economy er et nyt undervisningsprojekt på Institut for Historie og Områdestudier, hvor 12 udvalgte danske kvindelige studerende skal kommunikere med 40 andre unge kvinder fra Sudan, Filippinerne og USA om deres håb og forventninger til fremtiden i en verden i økonomisk krise

Af Marianne Ester Back · men@hum.au.dk

– En af de amerikanske studerende var dybt bekymret over, at hendes far var blevet fyret, for ud over at påvirke stemningen og familielivet derhjemme, så frygtede hun, at der også ville være problemer med at betale hendes uddannelse, fortæller Astrid Jensen, der læser historie og er en af de 12 piger fra Danmark, der deltager i projektet *Women speaking the economy*.

Meningen med projektet er at italesætte kulturforskelle i den økonomiske situation, som de unge kvinder bliver konfronteret med

i deres respektive hjemlande, som tæller Sudan, Filippinerne, USA og Danmark.

– De unge kvinder skal diskutere ligheder og forskelle, muligheder og forhindringer i kvinders liv, tidligere, i dag og i fremtiden, fortæller lektor i historie, Nina Javette Kofoed, der er tilknyttet Center for Kønsforskning, som deltager i det internationale projekt.

Holdninger online

Kvinderne får et par gange i måneden et tema, de skal debattere via Facebook, blogs eller Skype. De er delt op i tre grupper, så de hver især er tilknyttet et land og en debatgruppe, og hvis konklusioner de skal opsummere i undervisningen. Samtidig bliver kvindernes debat sammenholdt med mediernes dækning af den økonomiske krise. De første temaer har drejet sig om identitet, valg og karriere, og hvordan de stemmer overens med ens mors valg. Anni Sahlholt Hansen fra Informationsvidenskab er tilknyttet chatgruppen fra USA:

- ◀ Astrid Jensen (th) og Anni Sahlholt Hansen chatter med unge kvinder fra Sudan, USA og Filippinerne om deres håb, drømme og forventninger til fremtiden. Formålet er at italesætte kulturforskelle i den økonomiske situation, de unge kvinder står over for i deres hjemlande og diskutere ligheder og forskelle.

FOTO: MADS DALEGAARD

Det afspejler sig i opgaveløsnin-
gen, at projektet *Young women
speaking the economy* er et
samarbejde med et museum.
Her har en af de danske stu-
derende, Anne Mette Ravn
Nielsen fået til opgave at tage
størningsbilleder fra sin by. Hun
har også taget billeder af sit
barndomshjem. Hele forløbet
skal munde ud i en global on-
line udstilling, der offentliggøres
til næste sommer.

FOTO: ANNE METTE RAVN NIELSEN

” I do not want to be a woman who closes
her mouth even if I have the right to speak
and I have a stand on things. Women in my
family have acted like that for generations.

Filippinsk studerende

– De fleste af amerikanerne er vokset op med en hjemmegående mor. Og det regner de selv med vil fortsætte. Mange bliver gift, når de er mellem 20-25 år, og deres forventning til fremtiden er, at de færdiggør deres uddannelse, får et job og så trækker sig tilbage med familien. Så en af de store kulturforskelle er netop et større fokus på familielivet end på karrieren.

– Jeg blev overrasket over, hvor hurtigt jeg synes, jeg skal undskyldte over at bo i et land, hvor man får så mange ting foræret. Selv om vi snakker med den mere velhavende del af befolkningen i Sudan, og de virkelig også gør en dyd ud af at vise, at Sudan også er et rigt land, så ved jeg, at hverdagen for en stor del af befolkningen stadig byder på gamle kønsrollemønstre og fattigdom, fortæller Astrid Jensen, der selv er en mønsterbryder og den første i hendes familie, der får en længerevarende uddannelse.

Udstillinger online

Udover den netbaserede kommunikation, som var en af årsagerne til, at den informationsvidenskabsstuderende Anni Sahlholt Hansen valgte projektet, så adskiller projektet sig også med sine kreative opgaveløsninger.

– Jeg valgte blandt andet at deltage i projektet, fordi jeg kunne se, at vi skulle lave en masse formidlingsmæssige opgaver. Udover den netbaserede kommunikation, hvor vi også skal lægge billeder og videoklip på, så afslutter vi projektet med en udstilling på Kvindemuseet, som bliver i en mere fysisk form, fortæller Astrid Jensen.

Udstillingen på Kvindemuseet kan ses fra 15. juni og frem. Det er det amerikanske netbaserede museum: *International Museum of Women*, der er initiativtager til projektet, og blandt projekterne, der bliver udstillet på Kvindemuseet, bliver nogle udvalgt til en global udstilling på det amerikanske netmuseum.

” The truth of the matter that thousands
of students across the United States cannot
attend private (or even public) universities
because of financial restraints.

Studerende fra USA

E-LÆRING

FÅR ORDBLINDE UD AF SPECIALKLASSEN

Et e-læringsprojekt, der skulle sikre, at ordblinde børn fra 1.-3. klasse ikke sakkede bag ud fagligt, blev så stor en succes, at projektet kom langt flere målgrupper til gode

Af Marianne Ester Back · men@hum.au.dk

Nikolaj er rigtig dygtig til matematik. Han har kun ét problem. Han kan ikke læse matematikopgaverne, fordi han er ordblind, så derfor kan han ikke række hånden op og komme med de svar, han ellers rummer.

Et andet problem for Nikolaj er også, at der først bliver gjort en indsats i forhold til hans ordblindhed i 4. klasse, hvor det indtil nu er kutyme at diagnosticere ordblinde børn.

Det problem vil lektor på det tidligere DPU Karin Levinsen gerne være med til at gøre noget ved.

– Det bliver fire lange år og en dårlig start på skolelivet for de børn, der har læse- skrivevanskeligheder, og det kan gå ud over deres selvværd. Der er ingen grund til, at de sækker bag ud rent fagligt de første fire år, for der er intet galt med deres faglighed.

Karin Levinsen forsker blandt andet i it-støttet inklusion af læse- skrive svage elever, it didaktisk design og it-faglighed i folkeskolen. I samarbejde med Rødovre Kommune har hun startet det såkaldt *it-mappe projekt*, som har til formål at identificere potentielle børn med skrive- og læsevanskeligheder i 1.-3. klasse og via e-læring klæde dem på rent digitalt til at kunne følge med i normalundervisningen.

Forskning der forandrer

It-mappe projektet bygger på et erfaringsbaseret samarbejde, en forskningsmetode der flytter forskerne ud i klasseværelserne.

– På DPU har vi to forskningstraditioner, når det kommer til e-læring. Den retrospektive forskning, hvor vi effektmåler på et projekt, og så et projekt som Rødovreprojektet, hvor vi laver aktionsforskning, hvor formålet er at ændre hverdagspraksissen, forklarer Karin Levinsen.

Og der er ingen tvivl om, at Rødovreprojektet har forandret hverdagspraksissen for mange:

– Projektet tager ikke kun udgangspunkt i børnene. Vi inddrager forældrene, lærerne og hele organiseringen af undervisningen. For det er vigtigt at understrege, at it i sig selv ikke er en støttefunktion. Det er en læring, og derfor skal lærerne involveres, så de kan være med til at skabe de korrekte didaktiske rammer. Når en elev f.eks. skal lave en boganmeldelse, så kræver det, at eleven får en digital udgave af bogen, som kan blive læst op. Eleverne skal altid have muligheden for at have digitale udgaver af deres lektier, så de kan være forberedte til undervisningen. Derfor kræver det, at lærerne tænker anderledes i logistikken. Vi forsøger også at gøre eleverne mere selvhjulpne, så de selv lærer at scanne teksterne ind. At skabe de optimale rammer kan også helt banalt dreje sig om, hvordan de sidder i klasserne. Computeren skal kunne være der ved gruppearbejde, så den ikke føles som en barriere for samarbejde. Det handler om at understøtte barnets forudsætninger, forklarer Karin Levinsen.

Andre børn mærkede gevinsten

It-mappe projektet har kørt over tre år med 17 elever fordelt på to skoler. Men på grund af projektets succes, så har Rødovre Kommune rullet konceptet ud, så det nu omfatter alle kommunens skoler, og nu kommer 60 børn til gode.

Tilde fra Nyager Skole har potentielle læse- og skrivevanskeligheder. Om hun skal på Ordblindeskolen finder hun først ud af, når hun går i fjerde klasse, og der er lang tid til, når man kun går i 2. klasse. Indtil da sikrer et e-læringsprojekt, at hun får den nødvendige it støtte, der sikrer, at hun ikke kommer bagud på det faglige plan og kan deltage på lige fod med sine klassekammerater. Her arbejder hun sammen med klassekammeraten Mathias. ▶

FOTO: KARIN LEVINSSEN

Det er imidlertid ikke kun ordblinde børn, der har mærket forandringen. Helt andre målgrupper end først tiltænkt har fået gavn af *it-mappe projektet*.

– I dag har man lagt en målestok ned over, hvornår børn skal kunne læse og skrive, og her kommer nogle af de børn, der blot lærer lidt langsommere, i klemme. Men med it-støtten får de lov til at være langsomme uden at komme bagefter fagligt, fortæller Karin Levinsen og fortsætter:

– En anden gruppe, der også kan få gavn af it-støtten, er indvandrere. Vi havde en dreng med bosnisk baggrund, der følte sig usikker på sproget, og som fik et staveprogram med rutineøvelser, der gav ham en tryghed, og han endte med at få alle staveord korrekte. Så it-støtten fungerer også som en anden måde at invitere børn ind i undervisningen på.

Udover at inkludere flere målgrupper end først antaget, så har *it-mappe projektet* også haft en gevinst på forskningssiden. Det nye projekt: NETBOOK – computere til alle er en sammensmeltning af erfaringer og ideer fra *it-mappe projektet* og to tidligere projekter: SKUB-projektet og Projekt It Læring. Her drejer det sig om, at alle elever i en årgang af indskolingen (0.- 3. klasse) får udleveret en lille computer ud fra teorien om, at jo tidligere eleverne vænner sig til at omgås en computer, jo mindre kommer teknikken til at fungere som et forstyrrende mellemled, og eleverne kan bruge gevinsterne fra e-læringen med det samme.

Fra speciel til normal

Projektet har vist, at elever, der før var henvist til specialklassen, nu, ved hjælp af e-læringen, kan deltage i normalundervisningen, og det er der mange fordele ved.

– Børnene får glæde af at kunne deltage i det brede netværk og får nogle impulser i forhold til læring, som har en større synergi. Via de it-støttende hjælpemidler får de mulighed for at få adgang

til det faglige indhold, de lærer at reflektere og have en forhåndsviden, der gør, at de kan deltage i og tale om det faglige indhold og komme med løsningsforslag. Det er så lidt, der skal til for, at de kan være med. Hvis de bare får lov til at tale en besvarelse i stedet for at skulle skrive den.

Nikolaj står oppe ved tavlen. Et sted han ikke plejer at befinde sig. Bag ham er en PowerPoint-præsentation omkring vandets kredsløb, som hans skolekammerater har skrevet, mens hans opgave bestod i at finde billeder og at fremlægge resultaterne. Han holder et veldisponeret oplæg, og stoltheden stråler ud af ham. ■

FOTO: LISBETH THORLÆUS

Karin Levinsen er lektor på DPU.

Hun forsker i it-støttet inklusion af læse- skrivevage elever, it-didaktisk design og it og faglighed i folkeskolen. Derudover har hun en forskningspind, der hedder universitetsdidaktik og pædagogik.

TEOLOG LANCERER NYT

E-LÆRINGS- VÆRKTØJ

Ditte Bruun Laursen har udviklet et e-læringsværktøj, der skal lære børn om tolerance for fremmede kulturer og derigennem reducere religionssammenstød

Af Anja Kjærgaard · anjak@hum.au.dk

– Mit projekt bunder i, at jeg altid har haft en drøm om at bygge et børnehjem i Afrika. Et børnehjem, hvor børnene selvfølgelig får opfyldt de basale behov, men også får undervisning i deres lands historie og i sprog. Så man kan sige, det var det, jeg gerne ville ende med, men jeg manglede vejen dertil, fortæller Ditte Bruun Laursen, der til dagligt læser teologi på 14. semester.

Hun vidste på forhånd, at hun ikke ville sidde og administrere en sponsorkasse og være afhængig af medlemsindskud hver måned, så der skulle en anden idé til at realisere projektet.

– Jeg brugte lang tid på at tænke forskellige muligheder igennem og fik til sidst den idé, at jeg ville udvikle et e-læringsværktøj til brug i folkeskolens religions- og samfundsfagsundervisning, fortæller hun.

Udvikling af e-læringsværktøj er ellers ikke en del af fagpakken på teologistudiet, men Ditte Bruun Laursen mener alligevel, at teologistudiet er så mangfoldigt, at mulighederne med det også bliver mangfoldige.

– Det er jo et studium, der rummer etik, filosofi, psykologi, religion, historie og kommunikation, så vi kan også præge det i forskellige retninger. Jeg har f.eks. skrevet opgaver om medieret interaktion over internettet med henblik på etisk forpligtelse og frihed. Jeg mener, det er helt oplagt at omsætte vores viden om f.eks. kulturforskelle og religion til et tidssvarende system. Jeg har så bare forsøgt at omsætte noget af min viden til et e-læringsværktøj, lyder det engageret fra teologen, der nu også kan skrive iværksætter på cv'et.

Velgørenhed ind i undervisningen

Det, der startede som en spæd idé, har efterhånden taget form og er blevet til et fuldvoksnet projekt med et fix og færdigt koncept, der blot skal op at køre på en webside.

– Det, jeg har udviklet er et e-læringsværktøj, der skal anvendes i folkeskoler nationalt og siden hen internationalt. Værktøjet består af et undervisningssystem, som rummer nogle forskellige fagpakker, som man som folkeskole kan tilmelde sig. Det kunne for eksempel

være fagpakken *Kultur*. Når man tilmelder sig, så kræver det en brugerbetaling, hvoraf en procentdel går til at køre børnehjemmet, fortæller Ditte Bruun Laursen.

I hver fagpakke ligger der forskellige spørgsmål, som Ditte Bruun Laursen har udviklet i samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet. Tanken er så, at elever på en skole besvarer spørgsmål i en given fagpakke. Deres svar udveksles de med andre elever, der har besvaret de samme spørgsmål. Eleverne giver feedback på andre elevers besvarelser og sender retur.

– Velgørenhed kommer ind i undervisningen på en ny og meget konkret måde. Via brugerbetalingen af systemet støttes børnehjemmet, men tanken er på den lidt længere bane, at børnehjemmet ligeledes bliver koblet op på e-læringssystemet og kommer til at indgå i det. Til den tid kunne man forestille sig at køre en fagpakke som *Afrikas historie*, hvor danske børn interagerer med de afrikanske børn.

Det idealistiske mål med hele projektet er med andre ord, at e-læringssystemet skal være med til at reducere religionssammenstød ved at give afklaring omkring og indsigt i forskellige kulturforståelser. Ditte Bruun Laursen understreger vigtigheden af, at der opbygges en stor etisk pædagogik om projektet for også at sikre et ligeværdigt statusforhold. Deraf også navnet på projektet *AVAR*, der står for accept, værd, anerkendelse og respekt.

Projektet rulles ud som pilotprojekt i løbet af foråret og skal derefter bredes ud som et tilbud til folkeskoler over hele landet.

Ditte Bruun Laursen læser teologi på 14. semester – ved siden af sine studier har hun udviklet et e-læringsværktøj til brug i folkeskolens religions- og samfundsfagsundervisning.

E-LÆRING UDEN E

Det føles lige så naturligt for hende som at trække vejret. Derfor tænker studielektor Pia Rasmussen heller ikke over, at hun skal huske at inddrage e-læring i sin undervisning. Hun kan slet ikke lade være

Af Anja Kjærgaard · anjak@hum.au.dk

– Man kan godt fjerne e't og bare kalde det læring. Jeg tænker ikke på det som en særlig disciplin, hvor jeg skal huske at inddrage e-læring i min undervisning. Jeg inddrager bare som en naturlig del af min undervisning, de medier og webbaserede teknologier der er til rådighed. Det gør jeg blandt andet, fordi jeg underviser i fag, der i forvejen er teknologi- og medietunge som filmmusik eller i fag, der er meget procesorienteret, hvor de studerende skal gennemgå en udviklingsproces, fortæller studielektor Pia Rasmussen fra Institut for Æstetiske Fag.

I foråret 2009 fik hun første gang mulighed for at arbejde fokuseret med e-læring i undervisningen i forbindelse med det såkaldte g8online-projekt. Et projekt den tidligere E-læringsenhed ved Aarhus Universitet gennemførte for at give undervisere mulighed for at prøve kræfter med e-læring under kyndig vejledning og supervision. Pia Rasmussen var ikke sen til at melde sig som interesseret, fordi hun på daværende tidspunkt også underviste i faget *Entrepreneurship i oplevelsesøkonomi*. Et fag, der rummer over 60 studerende fra tre forskellige institutter, og som blandt andet skal fremme procesorienterede og innovative tankegange.

Inden Pia Rasmussen gik i lag med e-læringsteknologierne, havde hun og de andre undervisere oplevet, at de studerende havde svært ved at forstå, hvad det var for opgaver, de skulle løse mellem forelæsningsne. Svaret på den udfordring blev inddragelse af forskellige online-redskaber som wikier og læringsstier.

– De redskaber viste sig at være glimrende til at styre undervisningen og gøre processen synlig for de studerende, fortæller hun og fortsætter:

– Undervisningen bestod af fem opgaver, hvor de studerende skulle bygge videre på resultaterne fra de forrige opgaver og derigennem udvikle deres entreprenante evner. Hver opgave fik sit eget modul i læringsstien, hvor opgaven blev forklaret blandt andet med flashvi-

deer. På den måde kunne jeg lægge undervisningsmaterialet frem på nettet, og læringsstien fungerede som vejviseren, der gelejdede de studerende igennem materialet i den rigtige rækkefølge.

Fra læringsstien blev der linket videre til en forberedt wiki, som de studerende selv skulle være med til at generere indhold til, og som de frit kunne redigere i. Så Pia Rasmussen erfarede, at e-læringsteknologierne kunne styrke den procesorienterede tankegang, og derfor gentænkte hun undervisningen af faget ved hjælp af e-læring og anvender til stadighed de teknologier, hun blev introduceret for dengang.

Flere fordele

Pia Rasmussen anvender også e-læring i andre fag eksempelvis fagene *Audiovisuelle udtryk* og *Musikalsk produktion*, som skal køre som ren e-læringsundervisning for gymnasielærere her i foråret. For hende er der tre åbenlyse fordele ved inddragelse af e-læring.

– For det første så skabes der med e-læring et asynkront læringsrum, hvor man kan dele informationer og læringsmateriale. For det andet så er det fremragende til at strukturere læring, der foregår på egen hånd. Og endelig kan e-læring transformere undervisningen, fordi e-læringsteknologierne skaber aktive studerende, øger procesforståelsen og kan fremme kollaborative processer, fortæller hun.

Og sidstnævnte passer som fod i hose med moderne læringssyn, påpeger Pia Rasmussen, og henviser til, at passive læringsformer længe har været på retræte. De tanker er der også kommet en ny bog ud af, som Pia Rasmussen har skrevet sammen med lektor Per Blenker og adjunkt Claus Thrane fra Institut for Økonomi og Aarhus School of Business and Social Science samt lektor Lene Tortzen Bager, Center for Undervisningsudvikling. Bogen hedder *Entreprenørskabsundervisning – proces, refleksion og handling* og beskriver undervisningsforløbet i Oplevelsesøkonomi. Kongstan-

Ved en traditionel forelæsning er der kun de noter tilbage, ► de studerende eventuelt har taget, når forelæsningen er slut, men ikke for Pia Rasmussen. Hun kan finde undervisningsmateriale frem og vise det på en hjemmeside med wikier og læringsstier. På den måde kan undervisere og studerende både strukturere og repetere stof.

ken er, at undervisning, der skal skabe mere entreprenante studerende, i sig selv skal være entreprenant.

– God undervisning er elevaktiverende og består blandt andet i, at man konstruerer viden sammen. Og det er e-læringsteknologierne med til at støtte op omkring. Og så ligger det i naturlig forlængelse af den praksis, de studerende kender fra livet ved siden af studierne. De er jo vant til at producere indhold til forskellige netjenester som for eksempel YouTube og at indgå i virtuelle fællesskaber på Facebook eller andre steder. Så det er den virkelighed, de og vi befinder os i.

Kvalificere debatten

Omgangen med de sociale medier betyder imidlertid også, at der er nogle vaner, der skal brydes. Pia Rasmussen har ved flere lejligheder erfare, at de studerende, hvis de skal give feedback på blogs for eksempel, ikke giver kvalificeret feedback.

– De skriver på samme måde som i de andre fora, de opererer i. Det betyder, at man som underviser skal være meget specifik og bede dem forholde sig til meget konkrete spørgsmål. Ellers kommer diskussionen ikke til at foregå på et højt nok fagligt niveau og rumme kvalificerede svar.

Et andet forhold, man skal være opmærksom på, er, at vi ikke udviser ret stor tålmodighed med et site eller teknologier. Hvis vi ikke intuitivt forstår, hvad vi skal, er vi svære at fastholde. Vi er hurtigt videre. Og det stiller krav til os undervisere og den måde, vi designer det virtuelle læringsrum på. Der er på den måde en lang række pædagogiske overvejelser, man skal igennem, hvis det skal fungere. ■

Pia Rasmussen er studielektor på Institut for Æstetiske Fag og inddrager i stor stil e-læringsværktøjer i sin undervisning

FILOSOFFEN, MEJERISTEN OG SKIVEDRENGEN

Projektleder, underviser, konsulent. Titlerne kan være mange for en humanist, men en af de mere sjældne på visitkortet må alligevel være mejerist. Visitkortet tilhører idehistoriker Klaus Gjørup. Han har formået at forene interesse og faglighed, og det har indtil videre resulteret i en gourmetprisvindende ost og Årets Bedste Bogarbejde

Af Marianne Ester Back · men@hum.au.dk

Mejeristen Klaus

– Det starter ved Bovbjerg i Vestjylland, hvor den saltholdige luft fra Vesterhavet blander sig med græsset, som køerne spiser. En tankbil henter mælken. Det er meget vigtigt, at egnsmælken fra Bovbjerg holdes separat fra den øvrige mælk på mejeriet. Vi laver typisk et par kar af osten om natten. Der kan være 5900 liter mælk i karret. Mælken til-

sættes mælkesyre og løbe, og efter nogen tid dannes en geléagtig masse kaldet koaglet. Det skæres i små firkantede stykker, og under den efterfølgende omrøring udskilles vellen, og ostekornene trækker sig sammen og bliver mere faste. En hel del senere i processen kommer egnsmælken i form af runde oste retur til vores ostelager ved Bovbjerg Fyr, hvor osten lagres i et

halvt år, og smagen bygges op med hjælp fra den saltholdige havluft, forklarer Klaus Gjørup med en detaljeret faglighed fra mejeribranchen, som han nok ikke selv havde forestillet sig at skulle mestre, da han startede på Idehistorie i 1995. Den store respekt for mejerifaget gør også, at han flere gange nævner, at han jo ikke er uddannet mejerist. Han er stadig idehistoriker. Men job-

FOTO: MADSDALEGAARD. FOTOGRAFDELINGEN MOESGÅRD

krisen lærte nogen mand at lave ost, og Klaus Gjørup valgte et job, der matchede hans interesse for økologi og god mad. Det har blandt andet resulteret i, at Klaus Gjørup har været med i produktionen af den gourmet-prisvindende Vesterhavs ost. Betyder det, at han har forladt filosofien? På ingen måde.

Filosoffen Klaus

– Det er utroligt spændende som fænomen at overvære ostens tilblivelse. Der sker noget rent fænomenologisk i mælken langsomme forvandling til ost, fortæller Klaus Gjørup.

Det er de tanker, der har fået Klaus Gjørup til at spekulere på, om han kan lave en bog, der kan indfange den proces, han selv er så fascineret af.

– Jeg er inspireret af fotokunstneren Roni Horn, der har taget billeder af overfladerne og krusningerne på Themsens på forskellige årstider. Og når jeg står der foran ostekarret, synes jeg, der er en vis poesi over at se ostefirkanterne hvirvle rundt. Så ideen består af den poetiske beskuen samtidig med den filosofiske jagt på ostens væsen. Jeg vil forfølge ostens forvandling og uge for uge tage billeder af osten helt tæt på, for at vise hvordan

overfladen ændrer hårdhed og farve, indtil den er klar et halvt år senere. Min tanke er simpelthen at lave et billedepos om ostens væsen.

Klaus Gjørups chef er blevet så interesseret i projektet, at Thise Mejeri er gået med ind i realiseringen af projektet i samarbejde med Klaus Gjørups eget bogforlag Wunderbuch. Men det er ikke første gang, at mejeriet har støttet Klaus Gjørups projekter.

Skivedrengen Klaus

Klaus Gjørup flyttede til Skive i 2005 med sin kone og to børn. Han er født og opvokset i byen, og hjemstavnen er på linje med ostens væsens et interessant begreb for ham.

For tre år siden udgav han bogen *Sprog og hjemstavn*, som indeholder to oversatte Heidegger tekster, som akkompagneres af billeder fra billedkunstneren Søren Lose. Hjemstavn og egnsost klingede så godt i salgschefens øre for Thises Mejeri, at de endte med at sponsorere bogen – der af Forening for Boghaandværk blev udvalgt som eksempel på Årets Bedste Bogarbejde – og serverede naturligvis ost til receptionen.

Thises salgschef har forstået at bruge Klaus Gjørups evner som et brand for firmaet, og på ▶

◀ hjemmesiden har de lavet en side om deres lidt atypiske medarbejdere, bogen og hjemstavns betydning under overskriften *filosofisk øst*. Derudover fik projektet den mest fornemme placering og omtale, man kunne ønske sig: på mælkekartonen.

På det private plan har Klaus Gjørup også en holdning til begrebet hjemstavn.

– Hjemstavnen har været et belastet ord siden krigen. Og mit projekt om hjemstavn er en stille reaktion mod nutidens urbaniserede og forbrugsfikserede kultur. Faktisk er det et spørgsmål om ikke netop globaliseringen atter vil gøre hjemstavnen til et positivt begreb. Det er der flere tegn på – bl.a. Thise Mejeri. Man har altid et sted, man kommer fra, en opvækst hvor man danner sin identitet. Det har været svært at komme tilbage til Skive efter 17 år. Jeg har været rundt og gense de steder, hvor jeg legede som barn.

– Forbrugsiveren er samtidig

knap så udpræget som i storbyen. Jeg savner Aarhus til tider, men ikke forbrugsræset og jagten på prestige. I Skive er der en anden form for dynamik og besindighed. Der er utrolig mange ting, der kan lade sig gøre. Byens størrelse gør det også nemmere at finde sammen i den her kreativitet end i en storby, hvor al drukner i kreativitet, og hvor man ubevidst kommer til at kopiere hinanden.

Til trods for den store kærlighed til hjemstavnen betyder netværket i Aarhus også en stor del for ham, og i tilknytning til forlaget har han lavet en redaktionsgruppe fra Aarhus Universitet med Dorthe Jørgensen og Søren Fauth samt Søren Gosvig Olesen fra Københavns Universitet.

Til trods for bogsuccesen har Klaus Gjørup ingen planer om at forlade mejeriet. Og det er der flere gode grunde til, for som han siger:

– Jeg nyder det fysiske arbejde og en god arbejdsplads, og så giver det mig friheden til at lave det, jeg virkelig brænder for – bøger. ■

Klaus Gjørup:

- Cand.mag. fra Idéhistorie og Historie i 2000
- Ph.d.-stipendiat 2003-2006
- Blev ansat på Thise Mejeri i november 2007
- Har startet bogforlaget *Wunderbuch*. Wunderbuch er en hyldest til bogens historie, tradition og håndværk.

► Læs mere på: forlaget-wunderbuch.dk

SET & SKET

Ribes historie præsenteret

Den 1. december blev de to sidste bind i trebindsværket om Ribes 1300-årige historie præsenteret ved en reception på museet Ribes Vikinger. Bøgerne er udgivet af Dansk Center for Byhistorie i samarbejde med Esbjerg Kommune, og det er centerleder Søren Bitsch Christensen, der har redigeret bøgerne. Formand for Kultur- og Fritidsudvalget Knud Jager Andersen gik på talerstolen, mens redaktøren Søren Bitsch Christensen var at finde på første række.

FOTO: PRIVAT

Juleafslutning på fakultetssekretariatet

Kald det julehygge, teambuilding – eller måske endda branding? 2. december holdte Det Humanistiske Fakultetssekretariat julehygge, der startede med varme æbleskiver, men som herefter blev afløst af et julepyntsarrangement med store ambitioner. Samarbejdets kunst blev øvet, da Aarhus' måske største julehjerte blev flettet og fik en fornem placering på Nobelparkens store glasfacader. Historien fortæller, at julehjertet kunne skimtes fra havnen.

FOTO: ANNA KUJERGAARD

Hjælpsomme hackere

Første weekend i december samlede Incuba Science Park på Katrinebjerg 125 studerende og professionelle it-folk. For

FOTO: LASSE CHOR

en stund var alle tanker om karakterer og forretningshemmeligheder væk; i stedet skulle der skabes nye kreative it-løsninger, der gør hverdagen lettere for nødhjælps- og udviklingsorganisationer. Blandt resultaterne var et GPS-system, der hjælper koordinatorene med at

holde styr på de enkelte nødhjælpsarbejdere under arbejdet med at få mad, drikke og medicin ud i verdens katastrofeområder. Projektet er en del af det internationale Random Hacks of Kindness og var arrangeret af Lasse Chor og Tobias Sonne fra netværkscenteret UNITY: Katrinebjerg.

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGAARD

Houses

I december mødtes forskere, ph.d.-studerende og museumsfolk fra ni europæiske lande til en konference om huse og hjem i vikingetid, middelalder og renæssance. Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik stod for arrangementet, der kom rundt i alle hjemmets kroge, fra identiteter, traditioner og fornyelse til grænser og regionsdannelser i Europa. Det gav tre intensive dage med foredrag og diskussioner om huse og hvordan hjemmene kan give os viden om fortidens samfund og de mennesker, der byggede dem og boede i dem.

Dekanerne tager afsked

FOTO: MADSDALEGAARD

Klassisk afskedsalut

Den 20. december var der afskedsreception for Bodil Due, der siden 1999 har været dekan for Humaniora. Der var store roser til hendes ledelse gennem en tid, der har været præget af store forandringer med bl.a. nye institutstrukturer, spareplaner og angreb på humanister fra erhvervsliv og regering. Også den klassiske filolog Bodil Due evner til at kombinere det klassiske med det moderne blev fremhævet – både som en leder med ”hjerte for traditionen og vilje til forandring”, og som en tjekket dekaninde hvad angår tøj og bil-stil. De kommende to år skal Bodil Due fungere som særlig rådgiver inden for områderne HR og internationalisering.

Surprisefest på Teologi

Det Teologiske Fakultet holdt den 18. november middag for personale og ledsagere. Middagen var planlagt i 2009 og ikke tænkt i relation til den faglige udviklingsproces; derfor kom det glædeligt bag på dekan Carsten Riis, at de ansatte benyttede lejligheden til at levere takketaler og gaver til dekanatet.

Efter denne fest valgte dekanatet ikke at holde en afskedsreception, men bød i stedet på morgenmad inden juleferien. Carsten Riis, der har været dekan siden 2002, er nu ansat på en treårig kontrakt som særlig rådgiver for rektoratet vedrørende strategisk universitetsudvikling i dansk og international kontekst. Det handler om rankings, bibliometri og kvalitetsparametre inden for forskningspublicering og om ledelsesudvikling.

FOTO: MADSDALEGAARD

FOTO: MADSDALEGAARD

Afskedsreception på DPU

Den 14. januar var der afskedsreception på DPU for dekan Lars Qvortrup, og omkring 160 kolleger og venner var mødt op. Lars Qvortrup har ledet uddannelsesstedet i tre år og lagde i sin tale ikke skjul på, at han gerne havde fortsat arbejdet med at udvikle DPU til Danmarks centrale forskningsaktør på uddannelsesområdet. Samtidig takkede han for ”de tre bedste år” i sin lange akademiske karriere og fremhævede DPU's styrke og bredde i forskningen, det tætte samarbejde med omverdenen, de relevante uddannelser, samt et enestående kollegialt samarbejde. Lars Qvortrup overgik pr 1. januar til stillingen som direktør for et nyt forskningscenter for Vidensteori og Videnspolitik på Kulturvidenskab.

Handel med CO₂-kvoter

Michael Eilenberg og Steffen Dalsgaard, der begge er adjunkter fra afdeling for Antropologi og Etnografi, modtog den 8. februar 100.000 kr. fra WWF og Novozymes til et pilotprojekt om, hvordan handel med CO₂-kvoter påvirker lokale opfattelser af værdien af regnskov i Indonesien og Papua Ny Guinea. Steffen Dalsgaard (t.h.) var mødt op for at modtage prisen sammen med to øvrige prismodtagere (forrest). Prisen blev uddelt af Gitte Seeberg (t.v.), der er generalsekretær for Verdensnaturfonden og Per Falholt (bagerst) der er forskningsdirektør på Novozymes.

Nordisk gymnasielærerdag

Nordisk Institut afholdt den 4. februar *Danskfagets Dag*, hvor gymnasielærere fra forskellige ungdomsuddannelser var inviteret til at få tanket op med ny faglig inspiration til deres undervisning. Dagen bød på foredrag om 'fiktibiografisme' i dansk comedy TV, fiktion og fortælling, og stedssans. Mellem workshops om bl.a. Carl Th. Dreyer og Lars Von Trier, de sproglige variationer i Danmark og nordisk samtidsliteratur, var der også tid til, at lærerne kunne netværke, udveksle erfaringer, møde nye og gamle kolleger og blive opdateret på, hvad der rører sig i danskfaget på fakultetet.

Venture Cup Finale

Den 20. januar blev finalen i universiteternes iværksætterkonkurrence *Venture Cup Idea Competition* afholdt. Arrangementet lå på Incuba Science Park, hvor der blev leveret masser af ideer til serviceteknologi. Fire måneder forud havde studerende og forskere landet over udviklet teknologier med forretningspotentiale, og på dagen var der blandt meget andet indlæringsredskaber til folkeskolens indskoling og hjælp til seniorers jobsøgning. Hovedpræmien på 25.000 kr. gik til ideen CallCab, der ved hjælp af en applikation til mobiltelefonen altid kan skaffe en taxa – uanset om kunden kan huske taxaselskabets telefonnummer eller ved, hvor han befinder sig. Konceptet er udviklet af Christian Thalund fra Handels- og Ingeniørhøjskolen, Aarhus Universitet.

Tre gange professortiltrædelse

Foredragssalen på Moesgaard var fyldt, da Institut for Arkæologi, Antropologi og Lingvistik den 21. januar fik tre nye professorer. Der blev præsenteret tre meget forskellige vinkler på antropologifaget: Professor MSO Nils Ole Bubandt spurgte med sin forelæsning *Demokratiet som selvfølge*, om hvad antropologien kan sige om globaliseringen af demokratiet som styreform, mens professor MSO Andreas Roepstorff med udgangspunkt i neurovidenskaben forelæste om den *Eksperimenterende antropologi* som genstand og metode til at indsamle viden. Professor Rane Willerslev præsenterede til slut en analyse af troldmanden fra *Trois Frere-hulemalerierne* i sin forelæsning om vidensantropologi og *Det guddommelige blik*. Fra venstre er det institutleder Bjarke Paarup, Niels Bubandt, Rane Willerslev, Andreas Roepstorff og Ton Otto fra bedømmelsesudvalget.

Det første spadestik til det nye Moesgård Museum

28. januar blev første spadestik taget til opførelsen af det nye Moesgård Museum. Bestyrelsesformand for Moesgård Museum, Johannes Flensted-Jensen, bød velkommen til de cirka 200 fremmødte, og herefter skulle det første spadestik tages. Spadestikket er dog blevet noget moderniseret, så det var en såkaldt piloteringsmaskine der skulle banke en spunsvæg i jorden. Det lykkedes borgmesteren og bestyrelsesformanden at sætte maskinen i gang, og de 200 opmødte klappede ivrigt. De effektive maskiner skal blandt andet sikre, at museet kan stå klart i 2014. Den nye museumsbygning skal danne rammen om en ny og engagerende formidling, der sætter fokus på mennesket og den gode historie, inddrager nye virkemidler og giver plads til både indlevelse og udfoldelse.

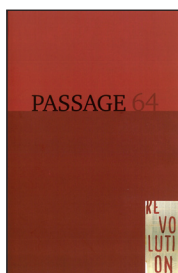
TIDSSKRIFTER

Ét tempel – tre religioner

Athena, Jomfru Maria og Allah har haft hjemme i samme hus, nemlig i Parthenon-templet på Akropolis-klippen i Athen. Templet er i dag afklædt alt, hvad der ikke hørte den klassiske bygning til – men i nyeste nummer af SFINX bliver stedets brogede historie gravet frem. Derudover byder tidsskriftet på artikler om genrejsningen af en 1000 år gammel stele fra den aksumitiske kultur i Etiopien og en undersøgelse for huler på de sagnomspundne kentaurers bjerg i Grækenland.

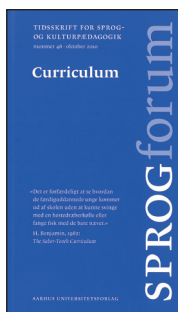
SFINX, 33. årgang, nr. 4, Leif Erik Vaag (ansvh. red.), Afdeling for Klassisk Arkæologi, Aarhus Universitet, 36 sider, 75 kr.

Revolutionær litteratur?

Revolutioner vender om. Ikke bare på sociale og politiske magtforhold, men også på tænke-måder og verdensbilleder. Og revolution er ej heller blot en politisk handling, men betjener sig også af et sprog, som litteraturen kan deltage i. Det er tanken bag nyeste nummer af Passage, der afdækker en række aspekter af litteraturens forhold til revolutioner fra Den engelske revolution i 1688 til i dag og undersøger litteraturens rolle i genskrivningen af vores historiske virkelighed.

Passage 64, Revolution, Mads Anders Baggesgaard, Jakob Ladegaard og Jacob Lund (red.), Aarhus Universitetsforlag, 175 sider, 120 kr.

Den dannende kulturarv

Tidsskriftet Curriculum er ramme om en pædagogisk og teoretisk debat om fremmed- og andetsprogsundervisning. I det nye nummer sættes der fokus på curriculum som middel til at afdække, hvordan og med hvilke midler kulturarven i dag spiller en rolle, når medborgere dannes og uddannes. At statslige læreplaner sigter efter at uddanne børn og unge til én ting frem for noget andet – det forsøges indfanget i det komplekse begreb 'curriculum'.

Curriculum, Tidsskriftet for sprog- og kulturpædagogik, Sprogforum, nummer 48, Aarhus Universitetsforlag, 92 sider, 100 kr.

Krigstogter og knoglefetich

Dette nummer af SKALK byder blandt andet på artikler om, hvordan skæfter på stenalderens jagtvåben blev forarbejdet, og om de populære udsmykninger med afpillede knogler og kranier, der var en del af en middelalder-æstetik og til minde om livets forgængelighed. Derudover hører vi om festlighederne, da kong Christian den 7. og hans 15-årige dronning Caroline-Mathilde blev salvede og kronet, og vi får et detaljeret indblik i planlægningen af krigstogter anno 1487.

SKALK, Nyt om gammelt, nr. 6, Christian Adamsen (red.), 32 sider

Særligt nordjysk

I dette nummer af tidsskriftet for forskning i jysk dialekt, er der artikler om lege fra fortiden, julemad og juleskikke i gamle dage – endog bliver der plads til den helt særlige konjunktion 'end'. Det sproglige træk er særligt nordjysk, og det hjælper til at perspektivere det, der forud er fortalt. Der fortælles også fra centrets arbejde med det jyske sprog, herunder

den Jyske Ordbog, der ved udgangen af 2010 netop påbegyndte arbejdet med bogstavet 'k'.

ORD & SAG 30, Viggo Sørensen (red.), Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforening, Aarhus Universitet, 68 sider

Dramaturgisk arkivfeber

Temanummeret stiller skarpt på udforskningen af relationen mellem arkiv og livebegivenhed, som er et fremadstormende felt inden for teater og performancekunst. Nogle har ligefrem kaldt tendensen for arkivfeber. Den omfatter blandt andet kunstneriske interventioner i eksisterende museumssamlinger og reenactments af legendariske performances fra 1960'erne og 70'erne. Peripeti præsenterer en række forskningsartikler og essays, der undersøger krydsfeltet mellem og udfordringen af fagets traditionelle ontologier.

Peripeti, tidsskrift for dramaturgiske studier, 14 - 2010, Arkiv/arkivering, Erik Exe Christoffersen (ansvh. red.), Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet, 100 kr.

BOGOMTALER

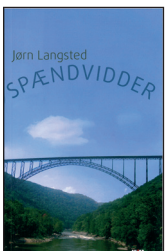

Arkitektur der fortæller

På og ved Aarhus Universitet findes mange kunstværker og udsmykninger, der er blevet til i samspil med den enkelte bygnings arkitektur. Tidligere rektor Henning Lehmann og arkitekt Mads Møller skriver om overvejelser og erfaringer med integration

af kunst og arkitektur – med udgangspunkt i Aarhus Universitet og andre bygninger, arkitektfirmaet C.F. Møller gennem tiden har haft ansvar for. Som bogens mange farvefotos understreger, har såvel kunstværker som huse mange fortællinger at videregive.

Legenda – Kunst, arkitektur og fortællinger, Mads Møller (red.), Aarhus Universitetsforlag, 160 sider, 248 kr.

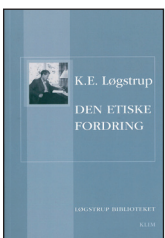

Oplæg til kunst-debat

Der er både docerende og debatlystne indlæg i rapporten fra Statens Kunstråd, der nu er udkommet i bogform. Indlæggene fremlægger både svar og lægger op til flere spørgsmål om så forskellige emner som den globale virkelighed, kunstens rolle i samfundet og det danske kunstpublikum. Der sættes spot på en række

udfordringer for kunststøtten, hvis kunsten stadig skal kunne medvirke til at forny samfundsdebatten.

Spændvidder – om kunst og kunstpolitik, Jørn Langsted med flere, Forlaget Klim, 127 sider, 127 kr.

Klassisk Løgstrup

”Den etiske Fordring er K.E. Løgstrups hovedværk og vel også det mest originale og indflydelsesrige dansksprogede bidrag til teologien og filosofien i det tyvende århundrede, i hvert fald på etikkens område.” Sådan skriver docent Hans Fink i sit efterskrift til den nyudkomne fjerde udgave af bogen, som er baseret på originaludgaven fra 1956 samt dennes opdaterede sjette oplag fra 1962. Bogens layout er blevet moderniseret, men sideforløbet følger originaludgaven og vil kunne bruges i dialog med denne.

Den etiske Fordring, K.E. Løgstrup, Løgstrup Biblioteket, Forlaget Klim, 330 sider, 299 kr.

Folkekær (latin)klassiker?

Danmarks mest kendte folkekomedie er stærkt inspireret af den tyske latindigter Jakob Bidermanns roman Utopia fra 1640. Det viser en ny disputats om Jeppe paa Bierget. Myten om bonden, der fik lov til at være baron for en dag, er nok slet ikke er så pæredansk, som Holbergforskere har antaget, og bogen kulegraver

hittidige Jeppelæsningers veje og vildveje og lancerer den første danske oversættelse af Utopia, som var inspirationskilde til flere af Holbergs komedier.

Kilden til Jeppe paa Bjerget, Gunnar Sivertsen, Aarhus Universitetsforlag, 294 sider, 298 kr.

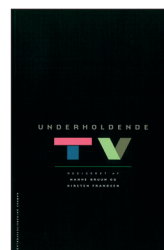

Uddannelsespolitiske indspark

Thomas Aastrup gør i sin bog op med alle forsøg på at reducere uddannelse til kausale eller funktionelle processer. I stedet skal uddannelsesforløb katalogiseres efter spænding, opmærksomhed og ryk, og Aastrup slår til lyd for opgør med udgangspunkt i filosoffer som Aristoteles, Rousseau, Edmund Burke og Hannah Arendt.

Forfatterne fra den pædagogiske filosofi findes frem for at give ofte provokerende indspark i debatten om uddannelsespolitik.

Uddannelse i spænding – åbenhjertighedens, påmindelsens og tilsynkomstens pædagogik, Thomas Aastrup Rømer, Forlaget Klim, 230 sider, 269 kr.

Underholdningens close-up

Programmer om boligen, haven, mad, sport, rejser og forbrug udfylder sammen med satire, sport og reklamer en stor del af sendefloden på Tv. I denne bog bliver der sat fokus på, hvad tv-underholdning egentlig er i dag, og bogens ni bidrag kommer med analyser af udvalgte danske underholdningsprogrammer og -genrer,

mens et afsluttende appendiks præsenterer talmaterialet bag konklusionerne.

Underholdende tv, Hanne Bruun og Kirsten Frandsen (red.), Aarhus Universitetsforlag, 295 sider, 298 kr.

PRÆSENTATIONER

Hvor ligger trykket?

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGÅRD

Kathrine Thisted Petersen
*Ph.d.-stipendiat,
Nordisk Institut*

I styrken og fordelingen af tryk på ordene i en ytring kan der ligge andet end blot

en markering af at noget skal vægtes mere eller mindre end noget andet. Det er udgangspunktet for mit ph.d.-projekt. Mens det nok er de færreste, der er bevidste om, at et bestemt betoningsskema er afgørende for en velfungerende sætningsstruktur, så bemærker de fleste derimod straks, hvis trykket lægges på de forkerte elementer – for så fungerer sætningen ikke optimalt. Mens der i forbindelse med *at 'læse a'visen* er tale om et trykstærkt verbum og en bestemt avis, indikerer den ubetonede udtale

af verbet i *at læse a'vis* at dette smelter sammen med den efterfølgende ikke-bestemte avis for på denne måde at betegne aktiviteten 'avislæsning'. Kendetegnen for at *gå i 'skole, læse 'lektier, sætte i 'scene* og *give 'udtryk*, for er netop det tryksvage verbum som de alle indledes med. Ved at undersøge hvad dette særlige betoningsskema betyder for den grammatiske struktur, tilsigter jeg at finde frem til en løsning på, hvordan tryk kan integreres endnu bedre i beskrivelsen af dansk grammatik.

For bedre at kunne forstå sammenhængen mellem tryk, stød og tonal accent skal jeg i mit projekt også sætte de standarddanske trykforhold ind i et bredere sprogligt perspektiv, hvor jeg inddrager de danske dialekter samt norsk og tysk.

Nymalet

Naturvidenskaben er da æstetisk!

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGÅRD

Laura Søvsø Thomsen
*Ph.d. studerende,
Institut for Æstetiske Fag*

Hvordan kan kunsten og litteraturen hjælpe os med at få nye perspektiver på naturvidenskabelige værker? Mit ph.d.-projekt handler om forholdet mellem natur-

videnskaben på den ene side, og kunsten og litteraturen på den anden. Med udgangspunkt i naturvidenskabelige værker skrevet i perioden 1650-1850 kigger jeg nærmere på, hvilken rolle visuelle og narrative elementer spiller i værkerne, samt hvordan de naturvidenskabelige værker blev behandlet i samtidens skønlitteratur og kunst.

Et af de videnskabelige værker jeg tager fat på, er Robert Hookes *Micographia* (1663), som er fyldt med detaljerede illustrationer af insekter, planter m.m., som de tager sig ud gen-

nem et mikroskop. Illustrationerne siger imidlertid ikke kun noget om hvordan f.eks. en flue ser ud i et 1600-tals mikroskop – sammen med teksten fortæller de os meget mere om Hookes syn på videnskaben og verden. Herudover vil jeg se på Hookes version af verden set gennem mikroskopet i lyset af skønlitterære værker af bl.a. Jonathan Swift, William Blake, Robert Burns og Goethe.

Jeg har i mange år beskæftiget mig med forholdet mellem litteraturen og naturvidenskaben og har blandt andet bidraget

til firebindsværket *Dansk Naturvidenskabs Historie* (2006) om naturvidenskab og litteratur i det tyvende århundrede. Herudover har jeg skrevet om Darwins værker, bl.a. i forhold til den danske forfatter J. P. Jacobsen.

**I en kop,
og ikke i tastaturet**

Litteraturen er en livsfælle

FOTO: FOTOAFDELINGEN HJØESGÅRD

Stefan Kjerkegaard

Adjunkt, Nordisk Institut

Både mit nuværende og kommende forskningsområde ligger primært inden for rammerne af ny skandinavisk litteratur. Her beskæftiger jeg mig med skønlitteratur, der benytter sig af selvbiografisk stof, især digte og romaner. Jeg arbejder både på tværs af

litterære genrer og af skandinaviske lande. Imidlertid mener jeg, at den selvbiografiske tendens er forankret i ændrede forhold, som rækker langt ud over litteraturen. Dels at brugen af selvbiografisk stof er et forsøg fra litteraturens side på at vinde indpas i det samlede kulturelle landskab, dels at vi lever i en medialiseret tid, hvor selvfremsættelse og selvfortælling er blevet en selvfølgelighed, også for forfattere.

I en global og medialiseret tid, hvor hastigheden til stadighed forøges, har litteraturen og det ofte træge, men ret håndterbare medie, den foregår i, nemlig bogen, måske en række fordele på trods. Litteraturen er naturligvis

ikke upåvirket af de forandringer, der har fundet sted. Megen litteratur foregår fx i dag uden for bogens rammer som begivenhedskultur, lyrikfestival, lydbøger m.m. Brugen af litteratur har ændret sig. Det skal både forskning og undervisning i litteratur tage hensyn til. For mig at se bliver vigtige forskningsområder i fremtiden således *dels* en kortlægning af, hvordan litteratur bruges og indgår i nye sammenhænge, fx hvordan nye medier påvirker litteraturen, *dels* et stadig større fokus på litteraturredidaktik, der både skal være med til at sørge for, at der stadig findes unge mennesker, som fx kan læse romaner, nye som gamle, og at der findes

unge, som fx finder lyrikken spændende. Samtidig er det dog vigtigt, at man ikke glemmer udgangspunktet. Litteraturen er stadigvæk et privilegeret sted, hvor vi kan lære, ikke bare at læse og forstå, men at læse kritisk. Kan man først det, overgår man enhver selvhævende spin-doktor i fjernsynet.

Med sort mælk

Skoleformer og dansk sprog

FOTO: FOTOAFDELINGEN HJØESGÅRD

Karen Thagaard Hagedorn

*Videnskabelig assistent,
Nordisk Institut*

Aarhus Kommune har i de seneste år udviklet en række forskellige skoleformer, der skal støtte børn af indvandrere i at blive dygtige til dansk. Men

hvilke tiltag virker egentlig, og har skoleformen overhovedet betydning for, hvordan andengenerations indvandrerbørn behersker det danske sprog?

Fra d. 1. september er jeg ansat som videnskabelig assistent på et evalueringsprojekt, der skal afdække, hvilke af Aarhus Kommunes tiltag på skoleområdet der bedst hjælper indvandrerbørn til at lære dansk. Projektet skal følge børn på udvalgte skoler fra 1. til 9. klasse, og arbejdet vil bl.a. bestå af indsamling af sprogligt materiale fra børnene, udskrivning og kodning af materialet og dataanalyse.

Projektet er bestilt af Videnscenter for Integration og køres indtil videre som en samfinansiering mellem Aarhus Kommune og det Humanistiske Fakultet.

Projektets resultater vil give en større forståelse af indvandrerbørns dansksprogstilegnelse, og Aarhus Kommune får nogle retningslinjer til brug i deres fremtidige arbejde på skole- og integrationsområdet.

Et delresultat af projektet bliver en unik, søgbar database, der indeholder optagelser af indvandrerbørnenes sprog fra skolestart og til de går ud af skolen.

Jeg har tidligere arbejdet med dialektforskning og feltarbejde på projektet DanDiaSyn på Nordisk Institut her i Aarhus samt med undervisning i dansk for indvandrere på Aarhus Sprogskole.

Ingen kaffe, men dejlig te af enhver slags!

Skovlen i hånden, næsen i bøgerne

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGÅRD

Andres Dobat

*Ph.d.-studerende,
Institut for Antropologi,
Arkæologi og Lingvistik*

Sådan skal jeg i de kommende år udforske de forhistoriske samfund i Europa. Som adjunkt på Arkæologi

vil jeg stå for forskning og undervisning, primært i Vikingetiden. Jeg glæder mig særligt til at udvikle fakultetets engelsksprogede undervisning og til undervisningssamarbejder på tværs af de traditionelle faggrænser.

Vikingetiden fremstår som en i høj grad formative epoke i europæisk historie. I forskellige former optræder Skandinaverne pludselig i store dele af den dengang kendte verden. Samtidigt gennemgår samfundene i vikinernes hjemlande en gennemgribende transformationsproces. På denne måde har Vikingerne

efterladt deres tydelige aftryk og været med til at skabe den verden vi lever i i dag, både i Skandinavien og i det meste af Europa. Jeg beskæftiger mig med denne periode som et interdisciplinært forskningsfelt, med særlig fokus på arkæologi og de skriftlige kilder.

Med min forskning forsøger jeg at tegne et billede af sammenspillet mellem ideologiske, økonomiske, militære og politiske aspekter af samfundet. Specielt interesserer jeg mig for urbanisering og statsdannelse. Begge processer har deres rod i

vikingetidssamfundene, men de er også i høj grad definerende for vores eget samfund. Disse emner udforsker jeg i mit projekt 'Mellem land og by', som er finansieret af Carlsbergfondet.

Bare der er nok af det

PRÆSENTATION

KALENDER

Udvalgte arrangementer på DPU, HUM og TEO

Konference: Rural China and its global Connections

The 10th ECARDC will return to Aarhus University to celebrate its anniversary in the place where the first conference was held in 1989. ECARDC X will celebrate the anniversary and discuss new aims and visions for the organisation.

Tid: 8.-10. April 2011

Sted: The conference will be held in Aarhus University's conference center (building 1421)

Debataften:

Demokratidebatten – debataften med store profiler på Aarhus Universitet

En uventet demokratiseringsbølge skyller hen over den arabiske verden i disse måneder. Kom og hør eller deltag i demokratidebatten, hvor både professorer, politikere og journalister deltager i et politikerpanel og et opinionspanel, mens Poul Erik Skammelsen fra TV2 er aftenens ordstyrer.

Tid: 12. maj

Sted: Søauditorierne Bartholins Allé 3

Konference og Workshop: MatchPoints 4: Challenging or Renewing Democracy as We Know It

I maj bliver der taget hul på den fjerde MatchPoints conference som består af 5 workshops.

Den første workshop stiller blandt andet spørgsmål til workshoppenes deltagere som: How can a public sphere be characterized as powerful? How are deliberative and representative democracy related? Læs mere om konferencen og de øvrige workshops på: matchpoints.au.dk

Tid: 12.-14. maj 2011

Sted: Søauditorierne Bartholins Allé 3

Seminar: Læs med de 0-6-årige – Literacy og litteraturoplevelse

Center for Børnelitteratur sætter på seminaret fokus på små børns forhold til tekster og udvikling af literacy i børnehave- og indskolingsalderen. Forskellige faglige tilgange til børnelitteratur og læseoplevelser vil blive præsenteret og diskuteret.

Tid: 12. maj 2011

Sted: DPU, Aarhus Universitet, Tuborgvej 164, Lokale: D169

Fest: Fakultetets årsfest

Husk at sætte kryds i kalenderen den 17. juni, hvor fakultetet igen inviterer til årsfest på Kasernen. Teltet er bestilt, mens programgruppen er i fuld gang med at lægge planer.

Konference: The 11th Nordic Conference of Religious Education

We welcome researchers, practitioners and others interested in religious education to contribute in exploring the conference theme. The focus of the 2011 NCRE conference will be on different ways of understanding and approaching Religious Education (RE) in a modern context.

Tid: 6.-9. juni 2011

Sted: Det Teologiske Fakultet

► Se flere arrangementer og læs mere om ovenstående arrangementer på: humaniora.au.dk · dpu.dk · teo.au.dk

10 SPØRGSMÅL TIL PROFESSOREN

På bagsiden stiller vores professorer på Arts op til en række spørgsmål om deres fag såvel som deres fritid. Det eneste spørgsmål, der er åbent, er det sidste. Her skal professoren selv formulere et spørgsmål til en anden professor – og så er stafetten givet videre.

I sidste nummer stillede Anne Wedell-Wedellsborg spørgsmålet: Hvad er det egentlig Kafka kan, som til stadighed genererer nye spørgsmål og forunderlige refleksioner forskellige steder i verden? Spørgsmålet gik til Søren Fauth, der er professor i tysk litteratur.

1. Du forsker i litterære og kulturelle forbindelser mellem

Tyskland og Skandinavien omkring år 1900. Var der noget i tysk filosofi, som de danske forfattere højst ville røre med en ildtang?

Kendt er i al fald, at Johannes V. Jensen senere tog afstand fra sit ungdomsværk *Einar Elker*, som var inspireret af Schopenhauer. Længere tilbage er Søren Kierkegaards opgør med Hegel legendarisk. Han rørte ved Hegel med en ildtang, men han rørte immervæk.

2. Hvis du ikke var blevet professor, hvor sad du så i dag? Havde du en anden barndomsdrøm?

Den hedeste drøm var at være tolk i Bruxelles. Sprogkundskaber har altid tiltrukket mig. Sandsynligvis var jeg dog blevet fuldtids oversætter og forfatter – eller jeg var gået i hundene, sad på en bænk og kæmpede med tilværelsens gåder. Hvor end jeg var havnet, havde jeg drevet tingene ud i det ekstreme.

3. Hvad er det, der gør det så svært at adskille litteratur fra filosofi?

Uha, ifølge de fleste kan de to sandelig slet ikke forenes. Kunstens vigtigste redskab er anskuelsen, og den forsøger ikke at formulere erkendelserne konsistent og systematisk. Alligevel er den og filosofien forenet i forsøg på at nå frem til almengyldige udsagn om tilværelsens fundamentale betingelser – eksistensen, verden, universet.

4. Hvad er dit mest mærkværdige forskningsresultat?

At litteratur og filosofi for længst har givet udlægninger af mennesket, som eksempelvis hjerneforskningen i dag præsenterer som nyheder.

5. Bliver man ikke pessimist på egne og andres vegne, når man arbejder så meget med Schopenhauer?

Pessimisme er realisme, og realisme er den eneste form for humanitet, der findes. Jeg bliver optimist af at være pessimist, og selvom sandheden kan være nok så brutal, er selve erkendelsen forbundet med stor lykke. Og i øvrigt er pessimisme og optimisme irrelevante i forhold til at vurdere et filosofisk system, ligesom det kan diskuteres længe, om Schopenhauer overhovedet var så pessimistisk.

6. Har du lavet et nytårsforsæt – og lever det stadig?

Det gode ved nytårsforsætter er, at de udstiller menneskelig dårskab, og at de – næsten – altid forbliver utopier. Største ønske for 2011: fordybelse og ro til at skrive og tænke.

7. Med fire børn hvordan får du så overhovedet tid til at læse andet end godnathistorier i fritiden?

I to måneder har jeg læst det litterære hovedværk *Toget Thomas* for vores mindste, Thorbjørn på to år. Samme bog hver eneste aften. For tre uger siden gik vi så over til *Kom nu, Alfons Åberg*. Mit problem har altid været, at jeg har gang i over fem bøger samtidig, og indimellem er jeg i krise ved tanken om, at jeg ikke får læst alle de bøger til ende.

8. Hvilket skjult talent gemmer du på?

Cykelrytter. Jeg elsker at cykle. Hvis jeg havde tid, ville jeg køre hver dag året rundt.

9. Spørgsmålet fra Anne Wedell-Wedellsborg: Hvad er det egentlig Kafka kan, som til stadighed genererer nye spørgsmål og forunderlige refleksioner forskellige steder i verden?

Kafkas univers er besynderligt. Der sker ting, som aldrig finder sted i virkeligheden, men som alligevel er højst virkelige. Og det er tankevækkende, at kineserne har kunnet læse uden om det alledagsnærværende tema om synd. Men læsninger er altid et udvalg, og Kafkas forfatterskab er så stort, at det åbner en hel horisont af udlægninger, der både skærer noget fra og giver nye indsigter.

10. Hvilket spørgsmål kunne du tænke dig at stille til en professor og til hvem?

Jeg vil gerne spørge professor i teologi, Eve-Maria Becker: Hvad er den største forskel på et dansk og et tysk universitet?